

درس سوم: یکتا

توضیح واحد درسی

آخرین درس از مجموعه درس‌های بخش خدانشناسی پایه پنجم، به منظور جلب توجه کودکان به زیبایی‌های طبیعت و محیط پیرامون ایشان، از زبان یک کودک همسن و سال آن‌ها بیان شده است. «یکتا» متنی است که با مرور برخی از نعمت‌های خداوند و بیان نمونه‌هایی از دانایی و توانایی او، برامیدواری انسان نسبت به خداوند - در قالب یک متن مناجات گونه - تأکید کرده است. این متن، بچه‌ها را چنان با خود همراه می‌سازد که آنان نیز خود را در برابر زیبایی‌های زندگی و خلق زیبایی‌ها ببینند. متن، پس از ایجاد احساس تحسین و ستایش در خواننده، به مرور برخی از صفات خداوند می‌پردازد. صفات مورد نظر متن با رعایت چند ویژگی انتخاب و بیان شده‌اند:

۱- این صفات، عمدتاً همان‌هایی هستند که دانش‌آموزان از پایه دوم تاکنون، در بخش خدانشناسی هدیه‌های آسمان

آموخته‌اند: مهربانی، بخشنده‌گی، دانایی (بینایی و شنوایی) و توانایی.

۲- از آنجا که یکی از اهداف عمده‌ی بخش خدانشناسی در پایه پنجم، آموزش معنای یگانگی خداوند است، این متن یادآور این نکته است که خداوند در مهربانی، در بخشنده‌گی، در دانایی و در توانایی، یگانه و بی‌همتا است.

۳- با مرور این صفات و توجه به یگانگی خداوند از نظر آن‌ها، حس دلگرمی به یاری و پشتیبانی خداوند در زندگی فرد تقویت می‌شود.

بدین ترتیب این درس، توجه دانش‌آموزان را به صفات خداوند جلب می‌کند و با بیان برخی از مصادیق مفهوم ساده‌ی توحید، مقدماتی را برای یادگیری مفهوم اصل توحید و اعتقاد به آن فراهم می‌آورد.

توحید)، نسبت به خداوند یگانه احساس علاقه و دلگرمی نموده و با ادای برخی عبارات و جملات او را ستایش کند.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، ضمن آشنایی با یگانگی و بی‌همتایی خداوند (معنای ساده اصل

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در جریان یادگیری این درس باید بتواند:

فعالیت‌های اصلی

۱- متن درس را بخواند و بفهمد.

۲- مطابق متن درس، ساده‌ترین عبارت برای سپاسگزاری

از نعمت‌های خداوند - الحمد لله رب العالمین - را بداند و بر زبان بیاورد.

۳- مطابق فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۲۳)،

سوره توحید را بخواند، معنای آن را بداند و آیه‌های این سوره با معنای هر یک را با یکدیگر مرتبط سازد.

۴- مطابق با فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۲۳)،

اولاً «توحید» را یکی از اصول اعتقادی انسان مسلمان بداند ثانیاً معنای توحید را در قالب عبارتی ساده بیان کند.

۵- با همکاری یکی از دوستانش سوره حمد و معنای آن را

در قرآن پیدا نموده و سه مرحله فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۱۰ و ۱۱) - جست‌وجوی معنا - را با دقت انجام دهد.

۶- مطابق فعالیت شماره ۲ کتاب کار (ص ۱۲) - نوشتن

متن - با استفاده از کلمات، یک متن دلخواه برای ستایش خداوند بنویسد.

فعالیت‌های تکمیلی

۷- نشانه‌ای از نشانه‌های مهربانی و بخشنده‌گی خدا را

در قالب یک نقاشی به تصویر بکشد.

۸- از یکی از کتاب‌های درسی خود (مثل فارسی یا قرآن)

یک متن مناسب در ستایش خدا جست‌وجو و نقل کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

اصل توحید، اولین اصل دین

خداوند، داناترین دانایان، تواناترین توانایان، مهربان‌ترین

مهربانان، بخشنده‌ترین بخشنندگان

یگانگی و بی‌همتایی خداوند

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ در این درس، استفاده‌ی مناسب از مهارت‌های شروع

تدریس بیش از درس‌های گذشته اهمیت دارد. این اهمیت بدان سبب است که موضوع درس با دو درس گذشته (که مفاهیم در آن عینی‌تر و ساده‌تر بود) به لحاظ سطح مفاهیم، کمی متفاوت است و قرار است با اصل توحید آشنا گردد.

○ شما می‌توانید کلاس خود را با قرائت سوره‌ی توحید (برای مثال از طریق نوار کاست درس قرآن) یا حمد شروع کنید.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس حاوی نکات و مفاهیم مهم و قابل توجهی برای یادگیری است بنابراین خواندن مکرر آن توصیه می‌شود.

○ خواندن متن درس به گونه‌ای جذاب و پراحساس توسط آموزگار می‌تواند مؤثر باشد.

○ در تدریس نیز همانند متن، مسیر آموزش باید با مرور صفات خداوند و با تکیه بر یگانگی و بی‌همتایی او در مهربانی، بخشنده‌گی، دانایی و توانایی به ستایش خداوند منجر شود.

○ یادآوری نعمت‌های خداوند و زیبایی‌های زندگی (به‌خصوص آن دسته از زیبایی‌هایی که کودکان، خود با آن‌ها در زندگی مأنوس هستند)، می‌تواند بسیار مؤثر باشد.

○ گفت‌وگو با خداوند می‌باید برای بچه‌ها دلچسب و دوست‌داشتنی باشد. بنابراین استفاده از قالب‌های کلیشه‌ای و خشک نه تنها اثر بخش نیست بلکه می‌تواند زنده و ناراحت‌کننده نیز باشد.

○ در این درس بهره‌گیری از روش‌های مشارکتی و گروهی مناسب به نظر نمی‌رسد.

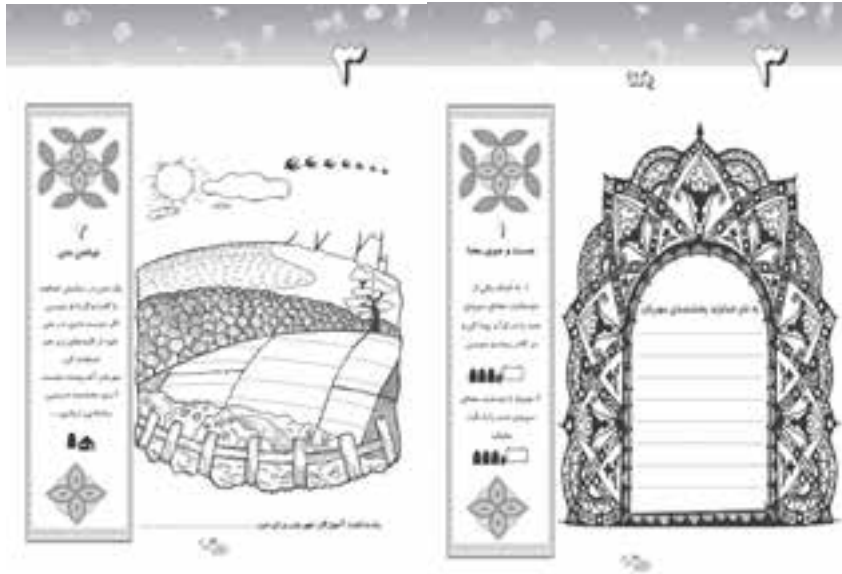
○ به هیچ عنوان وارد بحث‌های مربوط به واژه‌ی توحید و یا مباحث استدلالی و امثال آن نشوید. فقط کافی است دانش‌آموز بداند اصل توحید یکی از اصول دین است و به معنای یگانگی خدا در صفاتی نظیر مهربانی و بخشنده‌گی است.

فعالیت‌های پایان درس

- در فعالیت شماره ۱ از دانش‌آموزان خواسته شده تا به آیات و معنای سوره‌ی توحید توجه نموده و سپس با استفاده از آن فعالیت را انجام دهند. این فعالیت می‌تواند به جمع‌بندی مباحث مربوط به مفهوم توحید کمک کند.
- فعالیت ۲ عبارتست از یادگیری یک عبارت که طی آن

اصل توحید معنا می‌شود و کودکان مسلمان با یادگیری آن یکی از اصول اعتقادی خود را به‌صورتی مستقیم می‌آموزند.

○ هر دو فعالیت این درس، به عنوان ماده‌ای برای «جمع‌بندی» مطالب پیش گفته و بیان مستقیم مطالب درباره‌ی موضوع توحید کمک شایانی به شما نماید.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

- سوره‌ی حمد، حاوی نکات ارزنده‌ای درباره‌ی صفات خداوند یکتاست، استخراج این صفات همراه با مطالعه دقیق آیات این سوره، می‌تواند ماده‌ی خوبی برای فعالیت‌های این درس در اختیار معلم قرار دهد.

فعالیت شماره ۲

- نوشتن متن، با موضوع ستایش خداوند، آخرین فعالیتی است که دانش‌آموزان برای تثبیت یادگیری خود، در ذیل موضوع خداشناسی انجام می‌دهند، این فعالیت، می‌تواند احساسات و درونمایه‌ی دانش‌آموزان را به ظهور رسانده و آنان را برای گفت‌وگو با خدای یکتا آماده کند.

ارزش‌یابی

مطابق با هدف اصلی این واحد درسی دانش‌آموز باید «ضمن آشنایی با یگانگی و بی‌همتایی خداوند (معنای ساده اصل توحید)، نسبت به خداوند یگانه احساس علاقه و دلگرمی نموده و با ادای برخی عبارات و جملات او را ستایش کند» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسب «ثبت»^۱ و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش»^۲ کند.

۱- برای اطلاع پیش‌تر درباره‌ی نحوه‌ی ثبت حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

۲- برای اطلاع پیش‌تر درباره‌ی نحوه‌ی گزارش حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

درس چهارم: من بندهی خداوندم

توضیح واحد درسی

محدوده‌ی سنی)، نه تنها برای دانش‌آموزان مفید نیست بلکه می‌تواند سؤال برانگیز و موجب بدفهمی باشد. در پایان تدریس این درس، می‌خواهیم دانش‌آموزان به این نتیجه دست یابند که: حضرت مریم (س)، مادر حضرت عیسی (ع)، یکی از زنان مؤمن و بزرگ تاریخ است.

در این درس همچنین حضرت عیسی علیه‌السلام، به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی به دانش‌آموزان معرفی می‌شود. آنچه در این درس برای دانش‌آموزان بازگو می‌شود، داستان سخن گفتن وی در گهواره و شهادت به پیامبری خاتم پیامبران حضرت محمد (ص) و نیز همراهی ایشان با امام زمان علیه‌السلام در زمان ظهورشان است، سؤالات انتهایی درس نیز مجال مناسبی برای گفت‌وگوی معلم و شاگردان با هم فراهم می‌کند. بنابراین، نتیجه‌ی دیگری که در پایان فرایند آموزش و یادگیری این درس باید حاصل شود، عبارت است از این که: حضرت عیسی (ع)، یکی از پیامبران بزرگ الهی است و ما به پیروان ایشان احترام می‌گذاریم.

«من بندهی خداوندم»، درسی است برای آشنایی دانش‌آموزان با حضرت مریم (س) به عنوان یکی از زنان بزرگ و نیکوکار عالم و فرزند ایشان، حضرت عیسی علیه‌السلام. این درس، به بخشی از ویژگی‌های ممتاز حضرت مریم در قالب داستانی از زندگی ایشان اشاره می‌کند و سؤال انتهایی آن نیز زمینه‌ای برای گفت‌وگوی دانش‌آموزان با هم و با معلم درباره‌ی شخصیت و اخلاق و رفتار این بانوی نمونه فراهم می‌نماید. در این بخش، از دانش‌آموزان خواسته شده تا هرچه در مورد حضرت مریم (س) می‌دانند، بیان کنند. مناسب است شما دانسته‌ها و گفته‌های دانش‌آموزان در مورد حضرت مریم (س) را به سوی ویژگی‌های اخلاقی حضرت مریم و رفتار ایشان با بزرگ‌ترها، خیرخواهی ایشان برای مردم و مواردی نظیر آن جهت دهید و تا آنجا که ممکن است از محدوده‌ی داستان درس بیرون نروید. فراموش نکنید که بیرون رفتن از حصار داستان وارد شدن به بخش‌های دیگر زندگی حضرت مریم (س) نظیر به دنیا آمدن حضرت مسیح و عفت و پاکدامنی مریم (در این

هدف اصلی واحد درسی

- هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز
- ۱- با حضرت مریم (س) به عنوان یکی از زنان مؤمن آشنا شده، نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام نماید.
 - ۲- با حضرت عیسی (ع) به عنوان یکی از پیامبران بزرگ الهی آشنا شده، نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام نماید.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

- دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:
- ۱- متن درس را بخواند و داستان درس را بداند.
 - ۲- آیه ۳۰ سوره مریم را بخواند و معنای آن را بداند.
 - ۳- با توجه به متن درس درباره‌ی شخصیت و رفتار حضرت مریم و حضرت مسیح علیهما السلام قضاوت کند.
 - ۴- مریم سلام الله علیها را بانویی عابد، پرهیزکار و شخصیتی بزرگ بداند.
 - ۵- حضرت عیسی علیه السلام را فرزند پاک مریم، انسانی فداکار و پیامبری بزرگ بداند.
 - ۶- دلیل احترام مسلمانان به پیروان حضرت عیسی (ع) را مطابق با فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۲۷) بیان کند.
 - ۷- با توجه به بخش انتهایی متن درس بخصوص متن برگرفته از آیه ششم سوره ی صف در کتاب درسی (صفحات ۲۶ و ۲۷)، حضرت عیسی علیه السلام را مژده دهنده به پیامبری حضرت محمد (ص) و یکی از یاران امام زمان علیه السلام - به هنگام ظهور ایشان - بداند.
 - ۸- با استفاده از اطلاعات قبلی خود، جدول صفحه ۱۳ کتاب کار را تکمیل کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

- حضرت مریم (س)، زنی مؤمن و شایسته
حضرت عیسی (ع)، پیامبر بزرگ خدا

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

- با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شیوه برای شروع درس، ایجاد اشتیاق نسبت به شنیدن داستان است.

- ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

- درس به واسطه‌ی بافت داستانی خود می‌تواند در قالب یک قصه برای کودکان بیان شود. در این حالت پس از ایجاد انگیزه مناسب، می‌توانید خودتان درس را در قالب یک داستان برای آن‌ها بخوانید و یا این که از آن‌ها بخواهید آن را تک تک بخوانند و یا در گروه خود مورد مطالعه قرار دهند.

- یادآور می‌شویم که نوع بیان شما به هنگام قرائت می‌تواند بسیار مؤثر باشد بد نیست درس را در قالب یک فعالیت گروهی، ارائه دهید. برای این کار ابتدا بچه‌ها را در قالب گروه‌های سه یا چهار نفره سازمان داده و سپس به انجام فعالیت‌های زیر ترغیب کنید:

- ۱- درس را به صورت انفرادی در گروه بخوانند.
- ۲- موضوع و مطالب درس را برای اعضای گروه خود توضیح بدهند.
- ۳- سپس گروه‌ها، به جمع‌بندی نتایج گفت‌وگوهای خود اقدام کنند.

- ۴- در این مرحله دانش‌آموزان می‌توانند نتایج کار گروهی خود را به دیگران ارائه دهند. بدین ترتیب که از هر گروه یک یا دو نفر توسط اعضا انتخاب شوند تا با استفاده از روشی مناسب و دلخواه، به شرح نتایج فعالیت خود بپردازند.

- شما می‌توانید این قصه را در قالب یک بازی نمایشی با همکاری بچه‌ها به روی صحنه ببرید. این کار می‌تواند پیش از آن که به طور رسمی مشغول تدریس این درس شوید، صورت بگیرد.

جهت دهید و تا آنجا که ممکن است از محدوده‌ی داستان درس بیرون نروید. فراموش نکنید که بیرون رفتن از حصار داستان و وارد شدن به بخش‌های دیگر زندگی حضرت مریم (س) نظیر به دنیا آمدن حضرت مسیح و عفت و پاکدامنی مریم، نه تنها برای دانش‌آموزان مفید نیست بلکه می‌تواند سؤال برانگیز و سبب بدآموزی باشد.

فعالیت شماره ۲

○ فعالیت شماره ۲ بر روی احترام به اهل کتاب و متدینان به دین حضرت مسیح تأکید دارد، خوب است بچه‌ها این را بیاموزند که ما مسلمانان به همه پیامبران خدا به دیده‌ی احترام می‌نگریم و پیروان حقیقی آن‌ها را نیز محترم می‌شماریم. در این فعالیت نیز بیرون رفتن از حوزه‌ی مفاهیم مشخص شده صحیح و مناسب نیست بلکه لازم است در حد مفاهیم کتاب فعالیت انجام شود.

۲- کتاب کار

○ فعالیت کتاب کار عبارت است از کار بر روی یک جدول براساس اطلاعات دانش‌آموزان درباره‌ی حضرت مریم و حضرت مسیح علیهما السلام. شکل تکمیل شده جدول در زیر آمده و شما می‌توانید از آن استفاده کنید.

○ از این جدول برای برگزاری یک مسابقه یا یک بازی کلاسی نیز استفاده کنید.

○ استفاده از تکنیک قصه دیواری و تهیه‌ی قصه‌ی دیواری نیز در این زمینه بسیار مناسب است. این کار می‌تواند توسط خود بچه‌ها و با استفاده از کتاب‌های موجود صورت بگیرد. بچه‌ها در کلاس پنجم این توانایی را به طور کامل دارند که خود، در تهیه و ساخت قصه‌ی دیواری سهیم باشند.

○ می‌توانید از روش کار گروهی برای قضاوت درباره‌ی عملکرد شخصیت حضرت مریم استفاده نمایید. برای این کار بچه‌ها را در قالب گروه‌های سه یا چهار نفره به انجام فعالیت‌های زیر ترغیب کنید:

- ۱- درس را به صورت انفرادی بخوانند.
- ۲- هر یک از اعضای گروه، نظر خود را درباره‌ی رفتار حضرت مریم با فرد کناری خود در میان بگذارد.
- ۳- به سؤالات معلم در مورد ویژگی‌های رفتاری ایشان پاسخ بدهند.

فعالیت‌های پایان درس

○ فعالیت‌های این درس، می‌تواند زمینه ساز فعالیت‌های مختلفی برای آشنایی بیش‌تر دانش‌آموزان با حضرت مریم (س) و حضرت عیسی (ع) و رفتار ایشان باشند. بیان اطلاعات دانش‌آموزان در مورد ایشان، گفت‌وگو با سایرین در مورد وظیفه‌ی ما نسبت به پیروان دین آن حضرت، گفت‌وگو در مورد معنای آیه‌ی ۳۰ سوره‌ی مریم و ... از جمله‌ی این فعالیت‌ها هستند. همچنین سؤال آخر، پیوند خوبی بین فعالیت کتاب کار و متن درس برقرار می‌کند.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت اول در کتاب درسی، صرفاً بر فهم متن تأکید دارد و متکی بر متن درس است بنابراین لازم است در این‌جا بر متن تکیه نموده و از حوزه‌ی مفاهیم آن فراتر نروید. در این‌جا ارائه اطلاعات اضافه لازم نیست و بلکه محل آموزش است.

○ در این فعالیت، از دانش‌آموزان خواسته شده تا هر چه در مورد حضرت مریم (س) و فرزند او (مسیح علیه السلام) می‌دانند، بیان کنند. مناسب است شما ذهن دانش‌آموزان را به سوی ویژگی‌های اخلاقی این دوبرگوار و رفتار ایشان با بزرگ‌ترها، خیر خواهی ایشان برای مردم و مواردی نظیر آن

ارزش‌یابی

در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود. در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسب «ثبت»^۱ و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش»^۲ کند.

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «اولاً با حضرت مریم (س) به عنوان یکی از زنان مؤمن آشنا شده، نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام نماید ثانیاً با حضرت عیسی (ع) به عنوان یکی از پیامبران الهی آشنا شده، نسبت به ایشان احساس علاقه و ادای احترام نماید» این هدف،

۱- برای اطلاع بیشتر درباره‌ی نحوه‌ی ثبت حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

۲- برای اطلاع بیشتر درباره‌ی نحوه‌ی گزارش حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

درس پنجم: ما بت پرست بودیم...

توضیح واحد درسی

هجرت و داستان آن به خودی خود، موضوعیت چندانی ندارد و صرفاً به عنوان یک زمینه‌ی مناسب و دوست داشتنی برای ایجاد فضای مناسب برای فکر کردن به موضوع اصلی درس، به کار می‌آید. از آن‌جا که هدف اصلی درس معرفی آثار وجودی پیامبر خداست، پس از متن درس، شعری درباره‌ی پیامبر اکرم (ص) آمده است که می‌تواند مبنای فعالیت‌های فراوانی برای تثبیت مفاهیم درس باشد. این شعر برای تثبیت اهداف یادگیری درس و به‌ویژه اهداف حوزه‌ی نگرشی، کاربرد فراوانی دارد.

متن درس بیانگر داستان مهاجرت مسلمانان صدر اسلام به حبشه، برای خلاصی از آزار و اذیت مشرکان است. داستانی که می‌تواند برای کودکان، شنیدنی و دوست داشتنی باشد اما تکیه‌ی متن درس بر روی سخنان جناب جعفر بن ابی طالب در مورد تعالیم اسلام و تغییراتی است که در اثر پیروی از این دین در مردم مسلمان ایجاد شده است. در متن درس، هدف اصلی آن است که دانش‌آموزان با آثار وجودی پیامبر اکرم (ع) و تأثیرات تعالیم ایشان در زندگی و رفتار مردم پی ببرند. بنابراین ماجرای

فعالیت‌های اصلی

- ۱- متن درس را بخواند و داستان درس را بداند.
- ۲- با همکاری دوستانش برای پاسخ به سؤال فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۳۳)، استدلال کند.
- ۳- شعر مربوط به فعالیت شماره ۳ کتاب درسی (ص ۳۳) را بخواند و معنای اجمالی آن را بداند.
- ۴- با همکاری دوستانش، نامی زیبا برای شعر تعیین کند.
- ۵- با همکاری دوستانش، شعر را در قالب یک سرود زیبا بخواند.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، ضمن آشنایی با اثرات وجودی (تأثیر در زندگی و رفتار مردم) پیامبر اسلام، نسبت به ایشان احساس قدردانی پیدا نموده و به شیوه‌ای ساده برای این منظور کوشش کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

○ دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید

بتواند:

۶- با توجه به داستان درس در مورد تأثیر اسلام در زندگی مردم گفت‌وگو می‌کند.

۷- مطابق فعالیت اول کتاب درسی (ص ۳۳)، با توجه به داستان درس رفتارهای مردم را قبل و بعد از پذیرش اسلام مقایسه می‌کند و حاصل کار خود را در جدول ص ۱۴ کتاب کار بنویسد.

۸- فعالیت شماره ۲ کتاب کار (ص ۱۵) - تصویرسازی برای شعر - را با دقت و سلیقه انجام دهد. با ذکرهایی نظیر صلوات نسبت به پیامبر اکرم (ص) ادای احترام کند.

فعالیت‌های تکمیلی

۹- تلقی خود را نسبت به تأثیر پیامبر اسلام بر زندگی مردم در قالب یک سخنرانی کوتاه بیان کند.

۱۰- راه‌های قدردانی از پیامبر اسلام و پذیرش دین اسلام را در گفت‌وگو با دوستانش جست‌وجو و سپس معرفی کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

تأثیرات پیامبر خدا بر جامعه و مردم
قدردانی از پیامبر خدا

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

در این درس، قرار است دانش‌آموز با تأثیر وجود پیامبر اسلام (ص) در زندگی مردم مسلمان، آشنا شود و از این طریق حضرت محمد (ص) را پیامبری بداند که به دیگران نفع رسانده و باعث رشد و تکامل آن‌ها در زندگی فردی و اجتماعی‌شان شده است.

الف) شروع مناسب

○ با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شروع، ایجاد شوق برای شنیدن داستان در کودکان است. با ایجاد اشتیاق لازم، داستان مسلمانان صدر اسلام می‌تواند برای آن‌ها بسیار شنیدنی و دوست داشتنی باشد.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ فرصت مناسبی را به تعریف داستان درس و سپس خواندن آن - یا به عکس - اختصاص دهید. فراموش نکنید که درس را باید در قالب یک داستان بخوانید (یا تعریف کنید) نه یک متن درسی.

○ همچنین می‌توانید خودتان ضمن تعریف یا خواندن قصه، حرکات شخصیت‌های اصلی آن را انجام داده و سخنان آن‌ها را تکرار کنید. تعدادی از بچه‌ها هم (با هماهنگی و تمرین قبلی) می‌توانند شما را همراهی کنند.

○ اگر دسترسی به نقاشی یا پوستری در این زمینه دارید، می‌توانید از آن برای نمایش استفاده کنید.

○ تهیه قصه دیواری نیز در این زمینه مناسب است.

○ می‌توانید از قبل بچه‌ها را به خواندن قصه و تهیه نقاشی برای آن تشویق کنید. نقاشی بچه‌ها ابزار خوبی برای قصه‌گویی شما یا خود آن‌ها خواهد بود.

○ کلاس پنجمی‌ها معمولاً این توانایی را دارند که خود، قصه‌گویی و روایت داستان درس را برعهده بگیرند. بنابراین می‌توانید قصه‌گویی یا قصه‌خوانی درس را به خود آن‌ها بسپارید.

○ یکی از فعالیت‌های خوب، برای درک بهتر مضمون درس، جهت دهی بچه‌ها برای تعیین نکات مهم درس و تأکید بر روی آن‌ها (برای مثال از طریق خط کشیدن زیر آن) است.

فعالیت‌های پایان درس

هدف از انجام این فعالیت، آشنا شدن بچه‌ها با دستورات و برنامه‌های مهم دینی و نیز تأثیرات اسلام در زندگی مردم است.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، زمینه‌ی مناسبی برای انجام فعالیت کتاب کار فراهم می‌کند. این فعالیت را در کتاب کار انجام دهید.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت نیاز دارد به بازگشت به متن و دوباره خوانی آن.

فعالیت شماره ۳

می‌کند.

○ این فعالیت باید در کلاس نشاط و شادمانی ایجاد کند. پس بر روی جنبه‌های هنری شعر و سرود خوانی تأکید بیش‌تری داشته باشید.

○ فعالیت شماره ۲ بر روی احساس احترام و علاقه به پیامبر اسلام (ص) و قدردانی از زحمات ایشان تأکید دارد.

○ خواندن شعر علاوه بر این که بار محتوایی مناسبی در بردارد، به ایجاد فضایی شاد و دلچسب در کلاس کمک

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

صرف وقت مناسب و دقت در انجام فعالیت است.

○ این فعالیت مناسب است که در منزل حتی با کمک بزرگترها صورت بگیرد.

○ فعالیت شماره ۱، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا جدولی را کامل کنند که تفاوت‌های رفتار افراد را قبل و بعد از مسلمانی نشان می‌دهد. این جدول دقیقاً همانی است که در کتاب درسی در فعالیت اول، ارائه شده است. بنابراین انجام آن فعالیت در کتاب کار صورت می‌گیرد.

فعالیت شماره ۲

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «ضمن آشنایی با اثرات وجودی (تأثیر در زندگی و رفتار مردم) پیامبر اسلام، نسبت به ایشان احساس قدردانی پیدا نموده و به شیوه‌ای ساده برای این منظور کوشش کند» این هدف، در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت»^۱ و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش»^۲ کند.

○ این فعالیت، نوعی کار سلیقه‌ای و هنری است که دانش‌آموز با تکیه بر احساس و علاقه و هنر خویش آن را انجام می‌دهد. کامل کردن تصویر کوچه‌های مدینه، کار ساده‌ای است ولی بچه‌ها می‌توانند تصویر را توسعه داده و چیزهای زیاد دیگری به آن اضافه کرده و به پیچیدگی آن بیفزایند.

○ انتخاب قسمت زیبایی از شعر، به صورت دلخواه توسط هر دانش‌آموز صورت می‌گیرد.

○ در این فعالیت، مهم تأکید بر زیبایی و جنبه‌های هنری،

۱- برای اطلاع بیش‌تر درباره‌ی نحوه‌ی ثبت حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

۲- برای اطلاع بیش‌تر درباره‌ی نحوه‌ی گزارش حاصل ارزش‌یابی به بخش ارزش‌یابی در فصل اول این کتاب مراجعه نمایید.

درس ششم: صبح روز بعد...

توضیح واحد درسی

درباره‌ی برنامه و برنامه‌ریزی، مشورت برای رفع اشکالات برنامه‌ای که طراحی کرده‌اند، جلب توجه آن‌ها به ضرورت و اهمیت برنامه‌ریزی - برای مثال درشرایطی واقعی و ملموس نظیر بازی‌ها و مسابقات ورزشی، مراسم عزاداری محرم، جشن‌ها و ... - و نیز جلب توجه آن‌ها به قوانین و مقررات حاکم بر یک فعالیت نظیر بازی‌های گروهی و ... از جمله اقداماتی است که می‌تواند برای جلب توجه کودکان به اهمیت برنامه‌ریزی در زندگی، صورت بگیرد. متن درس، داستان بچه‌ای است که به واسطه‌ی بی‌برنامه‌گی، دچار عواقب سوء شده است. این درس با بیان نمونه‌ای از آثار و نتایج بی‌برنامه‌گی در زندگی فردی بچه‌ها، به اهداف درس نزدیک می‌شود. متن، همچنین زمینه‌ساز طرح موضوع و بیان مصادیق و معیارها توسط دانش‌آموزان و قضاوت براساس آن‌هاست. در فعالیت‌های این درس - به‌ویژه در کتاب کار -، دانش‌آموزان به تمرین عملی برنامه‌ریزی در زندگی فردی و گروهی می‌پردازند و نیز با برنامه‌ی زندگی یک خانواده‌ی مسلمان در کتاب کار خود آشنا می‌شوند. نتیجه‌ی نهایی حاصل از تدریس این درس، نکته‌ی ذیل خواهد بود: یک فرد دیندار، برای زندگی بهتر، برنامه‌ریزی می‌کند.

یکی از مشکلات بزرگ اخلاقی در جامعه‌ی ما، بی‌توجهی به قانون، حقوق دیگران و ارزش‌های دینی حاکم بر زندگی فردی و اجتماعی است؛ تا آنجا که این بی‌توجهی گاهی اوقات نه تنها مورد مذمت قرار نمی‌گیرد بلکه تشویق و تقویت، و حتی توصیه نیز می‌شود و عده‌ای آن را یکی از راه‌کارهای زندگی راحت و لذت‌بخش قلمداد می‌کنند. این گونه موقعیت‌ها متأسفانه معمولاً برای بچه‌ها، به غلط جذاب و شادی‌آور است؛ مواردی نظیر سرو صدا کردن در شب، خواب و خوراک نامنظم، انجام تکالیف در اوقات نامناسب، درس خواندن در مقابل تلویزیون، مشاهده‌ی برنامه‌های تلویزیونی نامتناسب با سن و سال و ... این‌ها همه نمونه‌های زندگی بی‌نظم و بی‌قانون است؛ موقعیت‌هایی که خوب است به کودکان معرفی شده و خطرات و آثار سوء آن تذکر داده شود. بنابراین شما به هنگام تدریس، باید کاری کنید که بچه‌ها از حضور در موقعیت‌های برهم ریخته و بی‌نظم، احساس ناخوشایندی داشته باشند و نیاز به برنامه را به عنوان راه نجاتی برای فرار از شرایط ناخوشایند، بیش از پیش احساس کنند. تشویق بچه‌ها به برنامه‌ریزی برای زندگی روزمره، تشویق بچه‌ها به گفت‌وگو و مشورت با دوستان و بزرگ‌ترها

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با اهمیت برنامه‌ریزی در زندگی فردی و گروهی آشنا شده نسبت به برنامه‌ریزی برای انجام کارهای فردی و جمعی تمایل پیدا کرده و برای تهیه برنامه‌ای برای انجام کارهای تحصیلی، خانوادگی یا یک روز از زندگی خود اقدام کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را بخواند و داستان آن را بداند.
- ۲- با توجه به متن درس، مطابق فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۳۷) به سؤال‌ها، پاسخ دهد.
- ۳- با توجه به متن درس، مطابق فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۳۷)، عبارت‌ها را تکمیل کند.
- ۴- مطابق فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۱۶ و ۱۷) - خواندن متن و پاسخ به سؤال‌ها- متن برنامه روزانه خانواده کریمی را بخواند و موارد مهمی را که در برنامه‌ی روزانه‌ی یک خانواده‌ی مسلمان وجود دارد را ذکر کند.
- ۵- برای زندگی روزانه‌ی خود یک برنامه تهیه کند.
- ۶- مطابق فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۱۶ و ۱۷) - خواندن متن و پاسخ به سؤال‌ها - برنامه خود را با برنامه خانواده کریمی مقایسه کند.
- ۷- فعالیت شماره ۲ کتاب کار (ص ۱۸) را مطابق دستورالعمل، انجام دهد و حاصل کار خود را در صفحه ۱۹ بنویسد.
- ۸- فعالیت شماره ۳ کتاب کار (ص ۲۰) را مطابق دستورالعمل، انجام دهد.
- ۹- فعالیت شماره ۴ کتاب کار (ص ۲۱) را مطابق دستورالعمل، انجام دهد.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

برنامه‌ریزی

استفاده مناسب از وقت

برنامه یک خانواده‌ی مسلمان

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ یکی از ویژگی‌های متن این درس ارتباط نزدیک مفاهیم آن با زندگی روزمره‌ی بچه‌هاست. بدین ترتیب خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً در قالب فعالیت زوجی یا گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکربرانگیز نگاشته شده است.

○ می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌ای از دوران کودکی خودتان درباره‌ی اهمیت برنامه‌ریزی شروع کنید. به گونه‌ای که بچه‌ها به شما احساس نزدیکی نموده و شما را نیز همانند خودشان تلقی کنند: کسی که در دوران کودکی خود برای برنامه‌ریزی سعی (و حتی خطا) می‌کرده و به انجام این کار مصمم بوده و هنوز هم هست؛ درست مثل خود آن‌ها.

○ می‌توانید با کمک بچه‌ها یک «موقعیت» ایجاد کنید. مثلاً با ذکر یک داستان یا واقعه آن‌ها را به فکر وادارید، یا این که با انجام رفتارها و حرکاتی به آن‌ها نشان دهید که برای تحقق هدفی نیاز به برنامه‌ریزی دارند و ... و آنگاه باب گفت‌وگو را در این باره باز کنید.

○ می‌توانید نتیجه‌ی برنامه‌ریزی یا عدم آن را در رفتار خودتان نشان دهید و با حالتی بسیار خوشحال و با ناراحت وارد کلاس شوید. در این صورت باید کاری کنید که بچه‌ها رفتار شما را کاملاً طبیعی تلقی نموده و در عین حال به خوشحالی و یا ناراحتی شما پی برده و اجازه‌ی سؤال در این باره را به خود بدهند. سؤالات بچه‌ها در این زمینه می‌تواند زمینه‌ساز بحث مفیدی میان شما و آن‌ها باشد.

○ تصاویر درس نیز می‌توانند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند.

○ شروع درس با فعالیت کتاب کار و استفاده از شخصیت طنز جاجول نیز مناسب است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ داستان درس، ابزاری برای برقراری رابطه‌ی مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آنان با شما آموزگار محترم است. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.

○ متن درس را به عنوان یک قصه و به آرامی بخوانید؛ به گونه‌ای که تک‌تک بچه‌ها بتوانند با عبارات آن رابطه برقرار کنند.

○ بیان خاطرات بچه‌ها درباره موضوع درس، یکی از شیوه‌های مناسب برای انتقال بهتر مفاهیم این درس است.

○ برای مهم جلوه دادن برنامه‌ریزی در زندگی، بچه‌ها را در موقعیت‌های ذهنی مسئله‌ای قرار دهید. موقعیت‌هایی که در آن خبری از برنامه‌ریزی نیست و زندگی شاید بسیار دشوار شود!

○ توجه آن‌ها را به واقعیت‌های زندگی پیرامون خود جلب کنید. از آن‌ها بخواهید درباره‌ی مشکلات ناشی از بی‌برنامه‌گی (براساس مصادیق و نمونه‌های واقعی) سخن بگویند.

○ ایجاد فضایی دوستانه برای کار گروهی و گفت‌وگوی میان بچه‌ها و تبادل اطلاعات و بیان خاطرات توسط آن‌ها می‌تواند بسیار مفید باشد.

○ به نظر می‌رسد ایجاد یک مسئله در ذهن بچه‌ها بهترین شیوه برای آموزش مفاهیم این درس به کودکان باشد. به گونه‌ای که آن‌ها احساس کنند برای حل یک مسئله یا مشکل باید به طور جدی اندیشیده و راه حل ارائه دهند. برای این کار می‌توان با استفاده از داستان‌ها، تصاویر و یا حتی فیلم‌هایی که بیان‌گر توجه و یا به عکس بی‌توجهی انسان‌ها به برنامه‌ریزی برای زندگی است، در این باره با آنان گفت‌وگو کرد. با اهمیت جلوه دادن این موضوع، مهم‌ترین بخش تدریس شما را تشکیل می‌دهد.

○ بسیار مناسب است این درس ثمره‌ای عملی به دنبال داشته باشد. بنابراین تشویق بچه‌ها به تهیه برنامه برای خود و فعالیت‌هایشان می‌تواند یکی دیگر از مهم‌ترین بخش‌های تدریس شما باشد.

○ فراموش نکنید که هیچ چیز به اندازه‌ی طرح شعارگونه‌ی معیارهای اخلاقی نمی‌تواند در کسانی که تحت تربیت ما هستند واکنش منفی ایجاد کند. بنابراین به هیچ وجه با به رخ کشیدن شخصیت برخی از بچه‌ها، یا بیان شعارها و امثال آن کلاس خود را بی‌اثر نسازید. طرح مسایل اخلاقی زمانی می‌تواند برای بچه‌ها مفید بوده و معیارهای اخلاقی را در آن‌ها درونی سازد که خود از طریق کنکاش و قرار گرفتن در موقعیت مسئله‌ای به آن‌ها دست یابند.

یک سؤال

آیا متن این درس تمام محتوای موردنظر را در بردارد؟

پاسخ: این درس نیز، همانند بسیاری از متون هدیه‌های آسمان خودی خود تمامی اهداف درس را پوشش نمی‌دهد. محتوای آموزشی این درس، تنها ابزاری برای آغاز بحث توسط آموزگار محترم و شروع یک گفت‌وگوی مؤثر میان آموزگار و دانش‌آموزان می‌باشد. نقش مؤثر معلم، به عنوان مدیر یادگیری و تسهیل‌کننده‌ی آن، در این درس و درس گذشته، بیش از دروس دیگر این کتاب مورد توجه قرار گرفته است. بدین ترتیب آموزگار محترم با شناختی که از دانش‌آموزان، محیط و امکانات موجود دارد می‌تواند برای نحوه‌ی آموزش و تکمیل فرایندی که از متن آغاز گردیده، شخصاً اقدام کند.

فعالیت‌های پایان درس

در این فعالیت‌ها بچه‌ها می‌توانند در مورد رفتار شخصیت داستان قضاوت کنند و راه حلی به او ارائه دهند. گفت‌وگوی آزادانه و در عین حال کنترل شده‌ی بچه‌ها می‌تواند در ایجاد فرصت یادگیری و جمع‌بندی نهایی توسط بچه‌ها برای درک معیارهای عمل اخلاقی و نیز کسب توانایی بیش‌تر برای برنامه‌ریزی در زندگی شخصی بسیار مؤثر باشد. یادتان باشد این گفت‌وگوها با این هدف نهایی صورت می‌گیرد که بچه‌ها در نهایت به اهمیت برنامه‌ریزی در زندگی خود واقف شوند.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، زمینه‌ی مناسبی برای تمرکز بیش‌تر بر متن، فهم بیش‌تر ماجرا و بهره‌گیری از این فهم برای پرورش قوه نقادی (تمییز صحیح از ناصحیح) در بچه‌هاست.

○ می‌توانید از این سؤالات به صورت پرسش از افراد، یا به عکس پرسش‌هایی برای انجام یک فعالیت گروهی استفاده کنید.
○ نوشتن پاسخ سؤالات در صورتی که برای بچه‌ها ناراحت کننده نباشد بسیار خوب و مؤثر است.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت نیز همانند فعالیت اول با تمرکز بر روی متن شروع می‌شود، با نقد رفتار سهیل ادامه می‌یابد و در انتها توسط دانش‌آموز مطالبی اضافه و عرضه می‌شود.

۲- کتاب کار

○ کتاب کار در این درس فعالیت زیادی را در بردارد. این درس اساساً از آن درس‌هایی است که اگر سه جلسه نیز به تدریس آن اختصاص یابد، مناسب است و اشکالی در بر ندارد زیرا می‌تواند در حل یکی از مهم‌ترین مشکلات بچه‌ها مؤثر باشد.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا ضمن توجه به برنامه خانواده کریمی - به عنوان یک خانواده مسلمان - اکنون خود به برنامه‌ریزی پرداخته و در انتها برنامه خود را با برنامه روزانه زندگی کریمی‌ها مقایسه کند.

○ در این‌جا بیش‌تر از برنامه‌ریزی تأکید بر توجه به کارهای روزانه و تهیه یک گزارش از آن‌هاست تا دانش‌آموز نسبت به فعالیت‌های روزمره خود حساس باشد و برای آن در ذهن خود یک برنامه جستجو کند.

○ تأکید بیش از حد بر روی ساعات و دقائق، برنامه را از شکل یک ابزار برای راحتی و نظم درآورده و به ابزاری دست و پاگیر و ناراحت‌کننده تبدیل می‌کند.
○ برای انجام این فعالیت لازم است بچه‌ها برنامه‌ی روزانه‌ی یک خانواده‌ی مسلمان را مطالعه نموده و سپس با استفاده از آن برنامه خود را مورد بررسی قرار دهند بنابراین بچه‌ها مسلماً به راهنمایی شما نیاز دارند اما این راهنمایی نباید منجر به دیکته کردن برخی از عبارات بشود.

فعالیت شماره ۲

و با استفاده از موقعیت‌های واقعی و مسایل زندگی روزمره بچه‌ها انجام شود.

○ در صفحه ۱۹، این فعالیت با تهیه یک برنامه متناسب با سلیقه، و علاقه دانش‌آموز به پایان می‌رسد.

○ متذکر می‌شویم که تأکید بر عنصری خاص در برنامه، مورد نظر این فعالیت نیست، بلکه بیش از هر چیز توجه به اهمیت برنامه و عمومیت آن است که ارزش آموزشی زیادی دارد. بنابراین بر روی جنبه‌های شکلی تأکید بیش از حد نداشته باشید و سعی نکنید یک الگوی خاص را به بچه‌ها آموزش داده و تحمیل کنید.

○ این فعالیت، برای پرورش توان انتقادگری بچه‌ها شکل گرفته و به آنان کمک می‌کند تا براساس معیارهایی که می‌شناسند یا در کلاس درس بدان‌ها دست می‌یابند، درباره برنامه محمد و دوستانش نظر داده و آن را تکمیل نموده و یا با سلیقه خودش تغییر بدهد.

فعالیت شماره ۳

○ فعالیت سوم کتاب کار، به بچه‌ها می‌آموزد «هر کاری نیازمند برنامه‌ریزی است» حتی خرید نان برای منزل!

○ این فعالیت می‌تواند به صورتی بسیار متنوع و جذاب

فعالیت شماره ۴

موقعیتی را برای بچه‌ها فراهم کرده تا آن‌ها بتوانند با تکیه بر معیارهای از پیش آموخته و قدرت نقادی خویش به جاجول توصیه‌هایی نموده و او را راهنمایی کنند.

○ جاجول شخصیت آشنای بچه‌هاست که از پایه سوم هر سال با کارها و رفتارهای او آشنا شده‌اند. این بار نیز جاجول

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با اهمیت برنامه‌ریزی در زندگی فردی و گروهی آشنا شده نسبت به برنامه‌ریزی برای انجام کارهای فردی و جمعی تمایل پیدا کرده و برای تهیه برنامه‌ای برای انجام کارهای تحصیلی، خانوادگی یا یک روز از زندگی خود اقدام کند.» این هدف، در

واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود. در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیاء مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس هفتم: راهنمایان زندگی

توضیح واحد درسی

پیامبری و پس از انجام فعالیت‌های پیش‌بینی شده، دانش‌آموزان می‌باید به نتایج ذیل دست یابند.

- نبوت، یکی از اصول دین اسلام است.
- دین مجموعه تعالیم و دستورات پیامبران است.
- نبوت یکی از اصول دین اسلام است.

متن درس، با هدف آموزش معنای ساده‌ی اصل نبوت، پیامبران الهی را به عنوان راهنمایان الهی برای رساندن پیام خداوند به بشر معرفی می‌کند. درس، همچنین پس از بیان ساده‌ی چگونگی بعثت انبیاء، پیامبر اسلام را به عنوان آخرین پیامبر خداوند معرفی می‌نماید. در انتهای بخش مربوط به

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز

۱- با معنای ساده‌ای از دو مفهوم «دین» و «نبوت» - به عنوان یکی از اصول دین - آشنا شده و با احساس نیاز به راهنمایی از جانب خدا برای بهره‌گیری از راهنمایی‌های پیامبران در زندگی خود کوشش کند.

۲- پیامبر اسلام را کار پیامبر پیشین و آخرین پیامبر الهی بداند و از ایشان قدردانی و به او احترام کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید

بتواند:

- ۱- متن درس را با دقت بخواند و مضمون آن را بفهمد.
- ۲- دین را به عنوان برنامه‌ای برای زندگی تلقی کند.
- ۳- برای دانستن بیشتر در مورد پیامبران خدا و خصوصیات آن‌ها، فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۲۴ و ۲۵) - بازی با کلمات - را مطابق دستورالعمل، انجام دهد.
- ۴- با توجه به متن درس، مطابق فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۴۱)، به سؤالات پاسخ دهد.
- ۵- با تکیه بر فعالیت شماره ۳ کتاب درسی (ص ۴۱)، معنای نبوت را بداند و آن را به عنوان یکی از اصول دین بشناسد.
- ۶- برای آشنایی بیشتر با پیامبر اسلام (ص) و خصوصیات ایشان، فعالیت شماره ۲ کتاب کار - جست‌وجو و

تحقیق - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۷- آیه ی ۵۶ سوره احزاب (ص ۴۱) را بخواند و معنای آن را حفظ کند.

۸- پس از شنیدن این آیه برای احترام به پیامبر خدا ذکر صلوات را بگوید.

۹- با توجه به متن درس، مطابق فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۴۱)، عبارت‌ها را تکمیل کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

اصل نبوت

نمونه‌هایی از دستورات دینی

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

- شروع درس با قصه‌گویی درباره‌ی داستان زندگی اقوام گذشته و راهنمایی پیامبران می‌تواند شروع مؤثری باشد.
 - احیاناً اگر فیلم یا کارتون مناسب از پیامبران - که در آن از جنبه‌های بدآموزنده‌ای نظیر تصویر کردن عذاب‌های الهی خبری نباشد - در اختیار دارید، می‌توانید برای شروع استفاده نمایید.
- ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

متن این درس، سنگینی خاص خود را دارد؛ یک متن داستانی نیست؛ بنابراین باید به گونه‌ای توسط آموزگار خوانده و تشریح شود که دانش‌آموز نسبت به آن واکنش منفی پیدا نکند.

- تأکید بر قدردانی از پیامبر خدا- با ذکر صلوات، احترام به قرآن، توجه به فرمایشات ایشان - نیز از دیگر مواردی است که در این درس مورد تأکید است.

فعالیت‌های پایان درس

- در این فعالیت‌ها بچه‌ها سه چیز را می‌آموزند:
- اولاً: خداوند پیامبرانی را برای هدایت انسان‌ها و تکمیل نقایص دانش و خرد آنان فرستاده است. این پیامبران ویژگی‌هایی داشته‌اند از جمله رفتاری خوب و شایسته، دانش و اندیشه‌ی غنی و پرهیز از نافرمانی خدا. به این اعتقاد اسلامی، نبوت گفته می‌شود. نبوت یکی از اصول دین اسلام است.
- ثانیاً: پیامبر اسلام، مژده‌ی خدا به انسان‌ها، پیامبر رحمت و هدایت‌گر انسان‌ها به سوی رستگاری است.
- ثالثاً: او آخرین و بزرگترین پیامبر خداست. ما به او احترام می‌گذاریم و همواره قدردان تلاش‌ها و زحمات او هستیم.

فعالیت شماره ۱

- فعالیت شماره ۱، زمینه‌ی مناسبی برای تمرکز بیش‌تر

- فرصت مناسبی را به خواندن درس اختصاص دهید.

- خواندن این متن می‌تواند بارها تکرار شود اما هر بار به شکلی: یک‌بار با لحنی زیبا توسط معلم، یک‌بار توسط خود بچه‌ها به صورت فردی و آرام، یک‌بار برای انجام فعالیت‌های درس به صورت زوجی (دو نفره).

- تهیه‌ی قصه‌ی دیواری در زمینه‌ی داستان پیامبران بسیار مناسب است. این کار می‌تواند توسط خود بچه‌ها و با استفاده از کتاب‌های موجود صورت بگیرد.

- انجام کارهای تحقیقی اگر برای بچه‌ها خسته کننده نباشد، در این درس مؤثر است به خصوص که آن‌ها درسال‌های گذشته، هم در هدیه‌های آسمان و هم در درس قرآن داستان‌های زیادی در این باره خوانده‌اند.

- تأکید بر روی شخصیت پیامبر اکرم (ص) به عنوان آخرین پیامبر و نیز تأکید بر «اسلام» به عنوان آخرین و کامل‌ترین دین الهی، بسیار مهم و ضروری است. متن درس هم چنین تأکیدی را دارد.

بر متن، فهم بیشتر مطالب و تمرکز بر روی محتوای اصل نبوت فراهم می‌آورد.

○ پرسش‌ها را برای پرسش و پاسخ‌های عادی و مرسوم – مثل امتحان شفاهی! – استفاده نکنید. این پرسش‌ها می‌تواند زمینه‌ی بسیار خوبی برای بحث و گفت‌وگو و محوری برای تدریس شما باشد بنابراین می‌توانید از آن‌ها برای شروع تدریس خود استفاده کنید. برای مثال می‌توانید از بچه‌ها ابتدا بخواهید که پرسش‌ها را بخوانند سپس وارد متن درس شوید.

○ از طرح و حتی پاسخ به پرسش‌های بی‌مورد خودداری کنید و بحث را در حد مطالب کتاب باز کنید. در این درس ارائه‌ی مطالب زیاد می‌تواند بسیار مضر باشد.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت باید با شادی و نشاط و تحرک و فعالیت همراه باشد.

○ چقدر خوب است این فعالیت و اساساً تدریس این

درس همزمان با ایام بافضیلت ولادت یا بعثت حضرت پیامبر اکرم (ص) باشد.

فعالیت شماره ۳

○ انجام فعالیت سوم بیش‌تر شبیه به حفظ آیات قرآن است. بدین ترتیب در این فعالیت هدف حفظ چند جمله‌ی اعتقادی و فکر کردن به معنای آن است.

○ حاشیه رفتن، بیان غیر مستقیم و ارائه‌ی توضیحات بیش از نیاز، در این فعالیت مضر است.

۲- کتاب کار

کتاب کار این درس شامل دو قسمت است: قسمت اول تکمیل جملات مربوط به ویژگی‌های پیامبران خدا از طریق مرتب کردن کلمات به هم‌ریخته (بازی با کلمات) است. فعالیت دوم، جمع‌آوری نمونه‌هایی از ویژگی‌های پیامبران خداست. هدف این فعالیت، توجه به جنبه‌های عملی زندگی پیامبران الهی و الگوهایی است که می‌توان از آن‌ها در زندگی بهره گرفت.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا ضمن بازی با کلمات به چند ویژگی پیامبران الهی دست یابند.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت، برای پرورش روحیه‌ی جست‌وجوگری در بچه‌هاست بنابراین تا حدی باید در انجام آن مصمم و جدی

بود که در بچه‌ها علاقه ایجاد کند اما اگر امکانات مناسبی وجود ندارد یا انجام آن برای بچه‌ها سخت و طاقت فرساست باید یا از انجام آن صرف‌نظر شود یا به گونه‌ای ساده انجام شود.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید

«اولاً با معنای ساده‌ای از دو مفهوم «دین» و «نبوت» – به عنوان یکی از اصول دین – آشنا شده و با احساس نیاز به راهنمایی از جانب خدا برای بهره‌گیری از راهنمایی‌های پیامبران در زندگی خود کوشش کند. ثانیاً پیامبر اسلام را کار پیامبر پیشین و آخرین پیامبر الهی بداند و از ایشان قدردانی و به او احترام کند.» این هدف، در واقع نقطه نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود پرسید که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

درباره‌ی موضوع نبوت

انسان‌ها چه نیازی به پیامبر دارند؟

آیا انسان با داشتن عقل و علم باز هم به پیغمبر نیازمند است؟

آیا تربیت برای کنترل و اداره‌ی مردم کافی نیست؟
پاسخ: شما در درس‌های علوم و جغرافی خوانده‌اید که جهان دارای منظومه‌ی شمسی است و زمین که محل زندگی ماست یکی از این منظومه‌هاست ولی همه‌ی این منظومه‌ها در سایه‌ی نیروی خورشید زندگی می‌کنند و موجودات زنده‌ی آن به رشد و کمال می‌رسند همه‌ی این کرات توسط جاذبه‌ی خورشید در فضا معلقند و می‌چرخند و نمی‌افتند.

خورشید عضو مهم این منظومه است که با سوخت مواد خود به همه نور و حرارت می‌دهد تا رهگشای ادامه‌ی حیات و زندگی آن‌ها باشد. حرارت و نور خورشید، محیط زیست موجودات را ضد عفونی می‌کند و درختان و گیاهان را به رشد و ثمر می‌رساند.

خورشید دارای دو منبع مهم حیاتی است که عبارتند از: نور و حرارت. این دو عامل حیات و زندگی موجوداتند و همگی در سایه‌ی این دو نیرو به رشد و کمال می‌رسند.

در منظومه‌ی انسانی هم خورشیدی لازم است که با دادن نور علم و حرارت ایمان انسان‌ها را به کمال لایق خویش برساند و با تابش بر دل‌ها و مغزها، از یک طرف آن‌ها را ضد عفونی کند و از طرف دیگر گنج‌های نهفته را بیرون ببرد و به آن‌ها غذا برساند. این خورشید باید کسی باشد که با خدا رابطه‌ی نزدیک داشته، تا از آن منبع، بهره‌ی کافی ببرد و نقش خود را به خوبی ایفا کند.

خداوند در قرآن، ندای روح‌بخش پیامبر(ص) را عامل حیات و زندگی می‌داند، همان‌طور که آب و هوا، دو عامل حیات موجودات زنده هستند و اگر از آن‌ها محروم شوند همواره از بین خواهند رفت: «ای اهل ایمان هر وقت خدا و رسول، شما را دعوت به ایمان کند، بپذیرید، تا به حیات حقیقی برسید».

سوره‌ی انفال آیه‌ی ۲۴

«او خدایی است که از میان مردم درس نخوانده، پیامبری را برانگیخت تا با ایمان، قلبشان را گرم ساخته و تربیت کند و آن‌ها را با علم و حکمت آشنا سازد». سوره‌ی جمعه آیه‌ی ۲

وقتی نهج البلاغه را می‌نگریم و علت بعثت پیامبران را بررسی می‌کنیم، می‌بینیم، حضرت علی (ع) به همین نکات جالب اشاره می‌فرماید: «خداوند پیامبران خود را در میان مردم برانگیخت تا با فعالیت‌های تبلیغی خویش، آن‌ها را به ادای پیمان فطرت (ایمان) وادار سازند و نیروهای نهفته‌ی عقل آن‌ها را برانگیزند و به کار اندازند.» نهج البلاغه فیصص ۳۳

همه‌ی این گفتارها، به ما هشدار می‌دهند که پیامبران، در میان مردم، مانند آن خورشید جهان‌تابی هستند که به همه نور و حرارت می‌دهند و زندگی انسان‌ها را گرم و روشن می‌سازند.

بدیهی است هر انسانی که بهره‌اش از این دو منبع ارزنده بیش‌تر باشد، حیات و زندگی معنوی او هم بیش‌تر خواهد بود و وجودش در بازار اجتماع همانند الماس و طلا و برلیان با ارزش خواهد گشت. چنان‌که فرزندان و یاران وفادار و مؤمن به پیامبر که بیش‌تر با حضرت (ص) بوده و از او بهره‌ها گرفته بودند، انسان‌های با ارزش و گرانبهائی شدند که پیوسته مورد توجه مردم بودند، ولی آن‌هایی که خود را از این نعمت محروم ساختند، در جامعه مانند خارهای خطرناکی شدند که در چشم

و دست و پای مردم فرو رفتند و آن‌ها را آزرده‌اند، مانند ابوجهل و ابوسفیان و...

مردم، در اداره‌ی زندگی اجتماعی احتیاج به قانون و مقرراتی دارند که منافع و خواسته‌ی همه را در نظر گرفته باشد و قانونگذارش توجهی به منافع شخصی خود و خویشان و دوستان نداشته و در اجرای آن‌ها فقط به حق و عدالت نظر کند و محیط گرم خویشاوندی و دوستی، او را از راه راست منحرف نسازد.

برای رسیدن به این آرمان و هدف، راهی جز این نیست که باید قانونگذار، خداوند جهان باشد که کاملاً به تمام جنبه‌های زندگی مردم آشنا و آگاه بوده و نیازهای گوناگون هر زمان را می‌داند و به خوبی‌ها و بدی‌ها کاملاً آشنا است. همان‌طور که خود او می‌فرماید: «در قانونگذاری کوچک‌ترین ستمی به کسی نخواهد شد.» سوره‌ی نساء آیه‌ی ۴

و باید افراد شایسته‌ای وجود داشته باشد که بتواند این قانون‌ها و برنامه‌های هدایت را از خدا دریافت کند و برساند و با اتکاء به خداوند در اجرای آن‌ها بکوشد و به توصیه‌های دیگران هیچ گونه اعتنایی نکند و این کار، جز از پیامبران و معصومان ساخته نیست، زیرا آن‌ها با ارتباط ویژه‌ای که با

خداوند دارند، هیچ‌گاه فریب وسوسه‌های دیگران را نخواهند خورد و به خواسته‌های دل، توجهی نخواهند کرد. آن‌ها هستند که می‌توانند مجریان خوبی پرورش دهند، زیرا قانون هر قدر که خوب و ارزشمند باشد، اگر مجریان پاک و بی‌آلایش نداشته باشد در جامعه‌ی انسانی اثر قابل توجهی نخواهد داشت.

انسان‌های تحصیل کرده و آگاه، سال‌ها کوشیده و بودجه‌های زیادی صرف کرده‌اند که قوانین کامل و مؤثری برای اداره‌ی جامعه به وجود آورند، به طوری که حقوق همه‌ی افراد را در نظر داشته، و به گونه‌ای اجرا شود که حتی از بین نرود ولی تاکنون موفق نشده‌اند، به همین خاطر، هر روز بر تبصره‌های قانون اضافه می‌شود و دانشمندان و حقوق‌دانان هر روز به ضعف و نقص این گونه قوانین آگاه‌تر می‌گردند.

به همین جهت، خداوند جهان، بر این انسان‌های سرگردان منت نهاد و از میان آن‌ها پیامبرانی را برانگیخت تا احکام و دستورات الهی را به مردم ابلاغ کنند و در اجرای آن‌ها سخت کوشا باشند. خداوند به یکی از پیامبران خود، به نام داوود چنین فرمود: «ای داوود! ما تو را در زمین خلیفه و جانشین خود قرار دادیم، باید در میان مردم، به عدالت دوری نمایی.» سوره‌ی بقره آیه‌ی ۲۱۵

درس هشتم: این کتاب...

توضیح واحد درسی

فراهم شده است :

- ۱- خدا در قرآن، راه و رسم زندگی را به ما نشان داده است.
- ۲- یک مسلمان باید قرآن را خوب بخواند، درست بفهمد و به آن عمل کند.

در این درس، دانش‌آموزان پس از فراگرفتن یک شعر زیبا درباره‌ی قرآن کریم، با برخی از موضوعات و پیام‌های قرآنی آشنا می‌شوند و با مطابقت دادن آن‌ها با تصاویر مربوطه، مصادیقی از آن‌ها را نیز می‌آموزند. شعر و خواندن‌ها و مجموعه فعالیت‌های این درس، برای دستیابی دانش‌آموزان به این نتیجه

قرآنی را بیان کند.

- ۴- برای آشنایی با برخی مطالب موجود در قرآن، فعالیت‌های ۱ و ۲ کتاب درسی را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

- ۵- با مراجعه به کتاب‌های درسی - نظیر قرآن - نمودار فعالیت شماره ۱ کتاب کار - کامل کردن نمودار- را تکمیل کند.

- ۶- برای تشکیل یک نمایشگاه کوچک از کارهای هنری خود از موضوعات و مضامین قرآنی (خط، نقاشی و ...)، فعالیت شماره ۲ کتاب کار را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

فعالیت‌های تکمیلی

- ۷- یک داستان قرآنی را مطابق میل خود جست‌وجو و در کلاس بیان کند.
- ۸- ارتباط بین قرائت و فهم درست قرآن را با عمل به

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با قرآن - به عنوان کتاب دینی - مسلمانان و برخی از مطالب آن، بیش‌تر آشنا شده، به قرائت و فهم صحیح قرآن تمایل پیدا کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید

بتواند :

فعالیت‌های اصلی

- ۱- متن درس را بخواند و درباره‌ی مضمون آن فکر کند.
- ۲- متن ص ۴۴ کتاب درسی را با دقت بخواند و مطالب آن را بطور کامل بداند.
- ۳- با استفاده از متن ص ۴۴ چند نمونه از دستورات

دستورات آن بیان کند.

۹- نتایج عمل به دستورات قرآن را ذکر کند.

۱۰- در قالب یک کارگروهی در مورد معنا و مصادیق یکی از پیام‌های قرآنی با دوستانش گفت‌وگو کند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

قرآن، کتاب آسمانی مسلمانان

نمونه‌هایی از دستورات قرآنی

قرائت و فهم درست قرآن، لازمی عمل به آن

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری):

الف) شروع مناسب

○ می‌توانید کلاس خود را با ذکر چند پیام قرآنی شروع کنید. خواندن مناسب پیام‌های قرآنی می‌تواند برای بچه‌ها شادی آور باشد. سپس می‌توانید درباره‌ی این پیام‌ها و اطلاعات بچه‌ها در این باره با آن‌ها گفت‌وگو کنید.

○ ابزارهای سمعی و یا بصری هم می‌توانند به عنوان وسایلی برای ایجاد انگیزه و آمادگی در دانش‌آموزان نسبت به شروع آموزش مورد استفاده قرار گیرند. ابزارهایی مانند: نوار کاست قرآن، فیلم (در صورت امکان)

○ شروع درس با یکی از قصه‌های شیرین قرآن می‌تواند شروع مؤثری باشد.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس در واقع شعری است که به شیوه‌ای مناسب و متناسب با نوع خواندن آن تقطیع شده، بنابراین تمام اصول و قواعد حاکم بر خواندن شعر بر آن حاکم است.

○ متن درس را به آرامی بخوانید؛ به گونه‌ای که تک‌تک بچه‌ها بتوانند با عبارات آن رابطه برقرار کنند.

فعالیت‌های پایان درس

○ در این فعالیت‌ها بچه‌ها می‌آموزند که قرآن حاوی مطالب متنوع و در عین حال ارزنده‌ای است که به ما برای آگاهی و شناخت بهتر کمک می‌کند. در هر دو فعالیت، تهیه قصه‌ی دیواری در زمینه‌ی داستان اصحاب فیل می‌تواند کمک بسیار خوبی به آموزش داشته باشد. این کار می‌تواند توسط خود بچه‌ها و با استفاده از کتاب‌های موجود صورت بگیرد.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از بچه‌ها می‌خواهد متن‌های موجود در صفحه‌ی ۴۵ کتاب را بخوانند. این متن‌ها هر یک مربوط به یکی از آیات قرآن است.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت در ادامه و برای تکمیل فعالیت اول صورت می‌گیرد.

○ در این فعالیت باید تصاویر و متن‌ها به یکدیگر مربوط شود. این کار زمانی ممکن است که دانش‌آموز فهم خوبی هم از مضمون تصاویر و هم از مفهوم متن‌ها داشته باشد.

○ این فعالیت می‌تواند روحیه جست‌وجوگری و فضایی شاد و پر نشاط و تحرک ایجاد کند.

○ اگر انجام این فعالیت با حفظ و یا قرائت زیبای آیات قرآن توسط بچه‌ها همراه باشد بسیار خوب است.

۲- کتاب کار

در کتاب کار این درس دو فعالیت اساسی با دو هدف عمده صورت می‌گیرد: فعالیت اول مربوط می‌شود به تأثیر قرآن در هدایت زندگی ما و فعالیت دوم مربوط است به انجام یک کار هنری براساس قرآن.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا با مراجعه به دانش قبلی و نیز کتاب‌های درسی خود، پیام‌های قرآنی را به عنوان «آنچه قرآن برای زندگی بهتر به ما آموزش می‌دهد» جست‌وجو کرده و در جای مخصوص بنویسند.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت، برای پرورش روحیه‌ی هنری و ایجاد فضایی شاد و در عین حال خلاق و فعال براساس یکی از مفاهیم، پیام‌ها یا مضامین قرآنی، صورت می‌گیرد.

○ در این فعالیت دانش‌آموز می‌تواند یک اثر هنری براساس یک آیه یا پیام قرآنی خلق نموده و در مشارکت با سایرین آن را در نمایشگاهی که به منظور ارائه‌ی حاصل کار بچه‌ها تشکیل می‌شود به نمایش بگذارد.

○ شما می‌توانید به این فعالیت در محیط آموزشی خود غنا و تنوع بیشتری ببخشید. درست کردن تابلو نقاشی، انتخاب یکی از داستان‌های زیبای قرآن و معرفی آن به دوستان، انتخاب دلخواه یکی از پیام‌های قرآن و گفت‌وگو درباره‌ی معنای آن، ساختن یک داستان، اجرای داستان قرآنی در قالب یک نمایشنامه و یا کشیدن نقاشی مناسبی برای آن از جمله فعالیت‌هایی است که می‌تواند در کلاس شما شکل بگیرد و شما آموزگار محترم می‌توانید با توجه به اهداف یادگیری به تغییر، افزایش و یا کاهش آن‌ها متناسب با توان خود و دانش‌آموزان بپردازید.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با قرآن - به عنوان کتاب دینی - مسلمانان و برخی از مطالب آن، بیش‌تر آشنا شده، به قرائت و فهم صحیح قرآن تمایل پیدا کند.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

یک شعر مناسب درباره‌ی قرآن برای استفاده در کلاس

باغ شادی

یک باغ بزرگ می‌شناسم
باغی که در آن بهار پیداست
سی شاپرک قشنگ در باغ
بر سبزه و سبزه زار پیداست

هر گوشه و هر کنار این باغ
سرشار ز عطر یاسمن‌هاست
از عطر گل محمدی تا
عطر گل و سبزه و چمن‌هاست

این باغ بزرگ باغ شادی است
روییده در آن نهال لبخند
هر برگ و گل و درخت آن هست
سرشار ز آیه‌ی خداوند

این باغ بزرگ هدیه دارد
از خوبی و عشق و مهر و ایمان
این باغ بزرگ مهربان است
این باغ بزرگ، هست قرآن

سروده‌ی جعفر ابراهیمی

درس نهم: برادرم، بازگرد!

توضیح واحد درسی

برای جانشینی پیامبر اکرم (ص) می‌پردازد. در پایان این درس، دانش‌آموزان با سؤالاتی به اهمیت تعیین یک «جانشین» و ویژگی‌های آن فکر و در این باره با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند.

متن درس، با اشاره به داستان جنگ تبوک در صدر اسلام، به توصیف رابطه‌ی میان حضرت علی علیه‌السلام و پیامبر اکرم (ص) از طرفی و شایستگی امیر مؤمنان علی علیه‌السلام

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با ویژگی‌های جانشین یک راهنما و رهبر آشنا شده، ویژگی‌های امیر مؤمنان علی علیه‌السلام را به عنوان جانشین پیامبر اکرم (ص) شناخته و اصل امامت - به عنوان یکی از اصول دین - را بشناسد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

۱- داستان درس را بخواند و بتواند برای دیگران نقل کند.

۲- با توجه به متن درس و متن فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۴۷)، درباره‌ی ویژگی‌های جانشین یک معلم با دوستانش گفت‌وگو کند.

۳- درباره‌ی خصوصیات جانشین یک رهبر و راهنما با

دوستانش گفت‌وگو کند.

۴- ویژگی‌های جانشین یک فرد مهم (مثل معلم، مدیر و ...) را بیان کند.

۵- با توجه به متن درس فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۴۷) را انجام دهد و دلایلی را برای انتخاب علی علیه‌السلام به جانشینی پیامبر خدا ذکر کند.

۶- برای مطالعه درباره‌ی ویژگی‌های حضرت علی علیه‌السلام، تمامی مراحل چهارگانه‌ی فعالیت کتاب کار - داستان خوانی و گفت‌وگو - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۷- اصل امامت را یکی از اصول دین بداند.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

ویژگی‌های یک جانشین خوب و مناسب

حضرت علی (ع) جانشین شایسته‌ی رسول خدا (ص)

امامت، یکی از اصول دین

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ یکی از بهترین شیوه‌ها برای شروعی مناسب، ایجاد سؤال در ذهن کودکان است. سؤال خوب، تعادل ذهن کودک را برهم زده، در او نیاز به فعالیت برای جست‌وجو و یافتن پاسخ و برقراری تعادلی تازه به وجود می‌آورد. این امر، بیش‌ترین و قوی‌ترین انگیزه‌ها را برای آموختن و مشارکت دانش‌آموز در جریان یادگیری فراهم می‌سازد. برای ایجاد سؤال، از شیوه‌ها و وسایل گوناگونی می‌توان استفاده کرد.

○ بهترین شروع برای تدریس شما انجام فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۴۷) است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس را به عنوان یک قصه و به آرامی بخوانید؛ به گونه‌ای که تک‌تک بچه‌ها بتوانند با عبارات آن رابطه برقرار کنند.

○ مراقب باشید در مورد بحث امامت و جانشینی بیش از حد وارد جزئیات نشوید و بچه‌ها را با به‌کاربردن عبارات شعار گونه سردرگم نسازید. آنچه بچه‌ها باید بدانند آن است که ما

مسلمانان (شیعه) به اصل امامت معتقدیم و مطابق آن حضرت علی علیه‌السلام و فرزندان ایشان زمام رهبری امت را به‌دست داشته و دارند. داستان درس نیز یک نمونه برای بیان همین منظور است.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، در ادامه طرح مسئله توسط شما، می‌تواند فرصت خوبی برای گفت‌وگو و بحث کلاسی میان بچه‌ها و شما باشد.

○ انجام این فعالیت می‌تواند مقدمه‌ی خوبی برای ورود به بحث جانشینی امیر مؤمنان باشد.

○ توصیه می‌شود قبل از استفاده از متن درس، ابتدا تدریس خود را با این فعالیت آغاز کنید. سپس به متن درس پرداخته و بعد از آن فعالیت شماره ۲ کتاب درسی را انجام دهید.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت در ادامه و برای تکمیل فعالیت اول صورت می‌گیرد.

○ پیام اصلی درس در این فعالیت نهفته است اما اساس این فعالیت بر پایه‌ی فعالیت قبل است.

○ برای پاسخ به سؤال این فعالیت توجه و ارجاع به داستان متن درس ضروری است.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ در کتاب کار این درس مطالب بیش‌تری برای آشنایی

بیش‌تر بچه‌ها با شخصیت و رفتار امیرالمؤمنین (ع) قرار داده شده است. فعالیت‌های متنوع موجود در این بخش به بچه‌ها کمک می‌کند که علاوه بر یادگیری مطالبی جدید و تکمیلی

درباره‌ی امام، به کارهای متنوعی نظیر، اجرای نمایش، تعیین نام داستان پردازند. اما در نهایت وظیفه‌ی بچه‌ها پاسخ به سؤال «ویژگی‌های جانشین پیامبر خدا کدام‌اند؟» است. بنابراین بچه‌ها را برای انجام این مهم آماده کنید.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با ویژگی‌های جانشین یک راهنما و رهبر آشنا شده، ویژگی‌های امیر مؤمنان علی‌علیه‌السلام را به عنوان جانشین پیامبر اکرم (ص) شناخته و اصل امامت – به عنوان یکی از اصول دین – را بشناسد.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها – فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد – از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

■ یک داستان درباره‌ی رفتار حضرت علی (ع) با مردم:

مهربان‌تراز پدر

زن با تکان دادن پارچه‌ای رنگی کودکش را سرگرم می‌کرد. اما مدت زیادی نمی‌گذشت که آن‌ها دوباره به گریه می‌افتادند. زن بیچاره نمی‌دانست چه کار باید بکند. او فقیر بود و بچه‌هایش گرسنه، آن‌ها غذا می‌خواستند ولی هیچ غذایی در میان نبود.

زن فقیر ظرفی را روی آتش گذاشت و آبی درون آن ریخت تا گرم شود. ظرف گرم شد. بخار آب بلند شد. بچه‌ها به خیال آن که غذایی روی آتش است ساکت شدند و با نگاهی منتظر و نگران به ظرف آب چشم دوختند.

زن گه‌گاه آب روی آتش را با قاشقی بزرگ هم می‌زد یک چشم به کودکان و یک چشم به ظرف آب داشت و از

گوشه‌ی چشمانش اشک می‌ریخت. بچه‌ها، در انتظار غذا، آرام آرام خسته شده و به خواب رفتند.

مرد مهربان که این منظره را از دور نگاه می‌کرد، اشک در چشمانش حلقه زد. بغض گلویش را گرفت. با شتاب به سوی خانه رفت و ظرفی پر از خرما، مقداری آرد، روغن و برنج بر شانه‌ی خود گذاشت و همراه با یکی از یارانش بازگشت.

از آن زن اجازه خواست تا کمکش کند. زن با خوشحالی پذیرفت. مقداری از برنج‌ها را با روغن در ظرفی ریخت و مشغول پختن غذای خوشمزه‌ای شد. بعد بچه‌ها را بیدار کرد. آن‌ها را بوسید و با دست خود به آن‌ها غذا داد تا سیر شدند. زن با چشمانی پر از اشک شوق و با دلی شاد به غذا خوردن کودکانش نگاه می‌کرد.

او چقدر خوشحال بود که مردی مهربان به او و فرزندانش کمک می‌کند. مدتی گذشت یک‌باره چشمان زن از تعجب خیره ماند، او نمی‌توانست باور کند.

مرد مهربان، بچه‌ها را روی پشت خود سوار کرده بود و چهار دست و پا روی زمین حرکت می‌کرد و بعضی وقت‌ها از خود صدایی شبیه به صدای حیوانات در می‌آورد تا بچه‌ها را شاد و خوشحال کند.

او می‌خواست بچه‌های کوچک که از گرسنگی گریه می‌کردند، پس از رفتن او سیر باشند و شادی کنند.

دو کودک یاد آن مرد مهربان و دوست خوب بچه‌ها را همیشه در دل‌هایشان داشتند.

■ یک متن شعارگونه برای تثبیت اعتقادات کودکان شیعه مذهب

من با ایمان هستم

من ایرانی‌ام.

من مسلمانم.

من شیعه هستم.

من مؤمن هستم.

مؤمن یعنی با ایمان.

ایمان، پایه‌ی مسلمانی است.

دل مسلمان، زبان او و کارهایش، نشانه‌ی ایمان اوست.

قلب مؤمن، جایگاه نور خداست.

زبان مؤمن، از دروغ و فحش و ناسزاگویی پاک است.

و کارهایش همه نشانه‌ای از ایمان اوست.

من مؤمن هستم.

به خدا، به پیامبرانش، به آخرین پیامبرش، به قرآن، به

فرشته‌ها، به روز قیامت، ... ایمان دارم.

امام من علی علیه السلام است. من به گفته‌های او ایمان

دارم.

■ داستان جنگ تبوک^۱

تبوک نام دره‌ی بلند و استواری بود که در کنار چشمه

آبی ساخته شده و در نوار مرزی کشور سوریه، و در میان راه

مکه و شام قرار داشت.

از وقایع سال نهم هجرت غزوه‌ی تبوک است. ماجرا

از این قرار بود که به پیامبر خدا (ص) خبر رسید که رومیان

سپاه انبوهی در «بلقاء» گرد آورده‌اند و می‌خواهند به مسلمانان

حمله برند. تابستان سخت گرم و هنگام رسیدن میوه‌ها بود و

مردم می‌خواستند در خانه‌ها در آسایش بسر ببرند. در بیت‌المال

هم مال چندانی وجود نداشت. عادت پیامبر اکرم این بود که

در لشکر کشی هدف را معین نمی‌کرد اما در جنگ تبوک به

سبب دشواری‌هایی که در پیش رو بود اعلام نمود که به جنگ

با رومیان خواهیم رفت. گروهی گفتند: فصل گرماست در این

فصل مروید!

این دسته همانند که با این آیه سرزنش شده‌اند: ...

وقالوا لا تنفروا فی الحر قل نار جهنم اشد حرالو کانوا یفقهون

(توبه - ۸۱) ... و گفتند در این گرما بیرون نروید بگو: آتش

جهنم سوزان‌تر است اگر می‌دانستید.

شمار سپاهیان اسلام در این غزوه سی هزار تن بوده

است.^۲ و این بالاترین رقم لشکر در غزوه‌های اسلامی بلکه

بالاترین رقم گرد آوری سپاه در عربستان تا آن روز بوده

است. در این لشکرکشی پیامبر خدا، علی بن ابی‌طالب را

به عنوان جانشین خود در مدینه نهاد اقامت امیر مؤمنان در

مدینه توطئه‌گران را سخت ناراحت ساخت. زیرا فهمیدند که

با وجود علی (ع) و مراقبت‌های پیگیر او، دیگر نمی‌توانند

نقشه‌های خود را پیاده کنند. از این رو برای بیرون رفتن علی

(ع) از مدینه نقشه‌ای طرح کردند و شایع کردند که با این‌که

پیامبر(ص) با کمال میل علی را برای شرکت در جهاد دعوت

کرد ولی او به جهت دوری راه و شدت گرما از شرکت در

این نبرد مقدس امتناع کرده است. علی (ع) برای ابطال تهمت

آنان به محضر پیامبر شرفیاب شد و جریان را با آن حضرت در

میان نهاد. پیامبر کلمه‌ی تاریخی خود را که از دلایل واضح و

روشن بر امامت و جانشینی بلافصل او پس از پیامبر اکرم(ص)

است، به او فرمودند: برادرم به مدینه بازگرد! زیرا برای حفظ

شئون و اوضاع مدینه جز من و تو کسی شایستگی ندارد تو

نماینده‌ی من هستی... اما ترضی‌ان تکون منی بمنزله هارون

من موسی الا انه لا نبی بعدی^۳ آیا خشنود نمی‌شوی که بگویم

مثل تو نسبت به من مثل هارون نسبت به موسی است جز این

که پس از من پیامبری نیست.

با توجه به آیات؛ واجعل لی وزیرا من اهلی + هارون اخی

— اشد به ازری — و اشکره فی امری — ... و برای من دستیاری

از کسانم قرار بده، هارون برادرم را، پشتم را به او استوار

گردان و او را شریک در کارم کن. (سوره‌ی طه - ۲۹-۳۲)

پیامبر اکرم(ص) چهار منصب را به علی (ع) نسبت داده‌اند: از

مقایسه او با هارون ۱- او وزیر من است ۲- پشتوانه‌ی من است

۳- برادر من است ۴- شریک من در امر رسالت است.

در جنگ تبوک لشکر از تشنگی به زحمت افتاد و چون

به تبوک رسیدند معلوم شد خبرآمدگی رومیان درست نبوده

است. جنگ تبوک آخرین درگیری مسلمانان با کفار در دوران

حیات پیامبر خدا بوده است.

۱- این نوشته توسط آقای حسین اویسی مدرس مرکز تربیت معلم شهید رجایی قزوین و از مدرسان هدیه‌های آسمانی تهیه شده است.

۲- واقدی - مغازی - ج ۳ - ص ۹۹۶

۳- سطره ابن شهام - ج ۴ - ص ۱۷۴ و تاریخ الملوک (تاریخ طبری) - ج ۴ - ص ۱۶۹۶ خاتم پیامبران، ابوزهره، ترجمه حسین صابری - جلد ۳ - ص ۴۱۳ (از احمد بن

حنبل روایت کرده است)

♦ دانستنی‌هایی درباره‌ی موضوع امامت

چرا انسان‌ها به وجود امام نیازمندند؟^۱

پاسخ: یکی از اصول مذهب شیعه اصل امامت و رهبری است. در حقیقت امامت ادامه راه نبوت است همان‌طوری که جامعه به پیامبر نیازمند است به امام هم نیاز دارد. زیرا:

۱- باید در میان جامعه انسانی فرد کاملی وجود داشته باشد که همه کمالات انسانی را دارا باشد و از احکام و قانون‌های الهی که به وسیله‌ی پیامبر نازل شده است اطلاع داشته باشد. چنین فرد برگزیده‌ای را در اصطلاح دین امام می‌گویند. انسان‌ها بدون امام نمی‌توانند به کمال انسانی برسند و در راه‌های پر پیچ و خم در می‌مانند و نمی‌توانند راه راست را بیابند. این‌جا است که عقل و فطرت انسان حکم می‌کند که سلامت جامعه بستگی به وجود چنین شخصی دارد. شخصی که همه کمالات انسانی را دارد و به احکام و دستورات الهی کاملاً آشناست.

امامت و رهبری در آیین شیعه به معنای رهبری پس از پیامبر اسلام است. شیعه معتقد است که پس از پیامبر، حضرت علی‌علیه‌السلام و یازده نفر از فرزندان او - که هر یک از دیگری جانشینان پیامبرند - هدایت دینی امت اسلامی را بر عهده دارند.

۲- خداوند حکیم و داناست. لطف و محبت بی‌پایان خداوند حکیم، چنین حکم می‌کند که انسان‌ها را بعد از پیامبر، سرگردان نسازد و فردی را معین کند که ضامن اجرا و معلم و بیان‌کننده‌ی قرآن و سنت باشد. برای همین است که خداوند، بعد از پیامبر شخصی را معین می‌کند تا در نبودن پیامبر حافظ و اجرا‌کننده‌ی احکام الهی باشد. این شخص همان امام معصوم است. اگر چنین فردی نباشد، مردم در فهم قرآن و سنت، اختلاف پیدا می‌کنند و هر کس برای خود چیزی می‌گوید و نتیجه آن می‌شود که مردم از راه اصلی و واقعی باز می‌مانند و گمراه می‌شوند. روشن است که زندگی اجتماعی انسان و حیات معنوی او، نمی‌تواند از مسأله‌ی رهبری جدا باشد، چون پیمودن راه تکامل، بدون استفاده و بهره‌برداری از وجود امام معصوم

ممکن نیست. به همین اندازه که یک رهبر الهی، راه رسیدن انسان را به کمال، آسان و سریع می‌کند پیروی از پیشوایان فاسد و گمراه، انسان‌ها را سریع‌تر به سقوط می‌کشاند.

در موضوع نبوت، تمثیل منظومه‌ی شمسی را به یاد دارید که گفتیم نقش پیامبر همچون خورشید در این منظومه است و در منظومه‌ی انسانی هم، خورشیدی لازم است که این دو منبع حیاتی را داشته باشد تا انسان‌ها در سایه‌ی آن‌ها به رشد و کمال برسند، یکی نور علم و دانش است و دیگری حرارت و گرمی ایمان. یعنی از یک طرف از وجود پیامبر نور علم و دانش پرتو می‌افکند و از طرف دیگر حرارت ایمان. علم و ایمان مثل دو بال خواهند بود که انسان‌ها را در فضای کمالات به پرواز در می‌آورند.

حال پس از پیغمبر، چه کسی می‌تواند جای این خورشید را در منظومه‌ی انسانی بگیرد؟ این شخص باید از هر جهت مانند پیامبر بوده و از نظر علم و ایمان مثل او باشد تا بتواند نقش او را در منظومه‌ی انسانی ایفا کند و هیچ‌گاه از پاسخ سؤال‌ها در نماند. این خورشید، غیر از علی (ع) چه کسی می‌تواند باشد؟ چون خود آن‌هایی که بعد از پیامبر آمدند، همگی اقرار کردند که علی از نظر علمی و میزان نزدیکی به پیغمبر و دسترسی به منبع وحی، از آن‌ها جلوتر است. برای همین «ابوبکر» به هنگامی که بازیگران سیاست می‌خواستند او را به خلافت برسانند، گفت: «مرا رها کنید، تا وقتی علی (ع) باشد سزاوار نیست مرا انتخاب نمایند.» شرح نهج البلاغه ابن‌ابی‌الحدید ج ۱ ص ۱۶۹

و عمر بارها اقرار کرد و گفت: «اگر علی نبود که پاسخ سؤال‌های علمی مردم را بدهد، ما نابود می‌شدیم.» شب‌های پیشاور، ص ۴۰۹

و خود رسول خدا درباره‌ی امتیاز علی (ع) بر دیگران فرمود: «من شهر علم هستم و علی درب ورودی آن است، هر کس بخواهد به دانش‌های من دسترسی پیدا کند، باید به سراغ علی برود.» اشرف الموید پنهانی، ص ۶۵

۳- خداوند در مسأله‌ی رهبری می‌فرماید: «ای

۱- نقل از کتاب چرا به امام نیازمندیم؟، نوشته‌ی سید مهدی آیت‌اللهی، صفحات ۹-۱۲

کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا و پیامبر «اولی الامر» که از خود شما هستند، اطاعت کنید و اگر در چیزی اختلاف و کشمکش پیدا کردید به خدا (از طریق قرآن) و به پیامبر (از طریق سنت) مراجعه کنید.» سوره‌ی نساء آیه‌ی ۵۹

اگر ما به تاریخ و گفتار یاران رسول خدا مراجعه کنیم، می‌بینیم همه‌ی آن‌ها اعتراف می‌کنند که کسی از علی (ع) آگاه‌تر نبوده است، تا آن‌جا که «ابوذر» یار وفادار رسول خدا می‌گوید: «من با گوش‌های خود از رسول خدا شنیدم که فرمود: خداوند من محمد پیامبر برگزیده‌ی تو هستم، به من سعه صدر مرحمت فرما، و از خاندانم علی را وزیر من کن تا به وسیله‌ی او، پشتم محکم و قوی بشود.» کنز العمال، ج ۶، ص ۳۹۱

امامت چیست و امام کیست؟

هر چند که برای امامت معنی‌های گوناگونی است ولی آن‌طور که از قرآن و روایت‌ها به‌دست می‌آید، امامت به معنی پیشوایی و زمامداری و رهبری امت، در کارهای دینی و دنیایی است.

معرفی صحیح معارف دین، حکومت، اجرای دستورات

خداوند، اجرای عدالت اجتماعی و تربیت و پرورش انسان‌ها همه کارهایی مربوط به امامت هستند.

پایان یافتن سلسله‌ی نبوت به معنی پایان یافتن سلسله‌ی امامت و رهبری نیست، زیرا توضیح سخنان پیامبر و اجرای آن‌ها بدون استفاده از رهبر معصوم، امکان‌پذیر نیست. مقام امامت و رهبری یکی از رکن‌های اساسی اسلام است و امام محمد باقر می‌فرماید: «هیچ چیزی به اندازه‌ی ولایت و رهبری اهمیت ندارد.» بحار الانوار ج ۶۸ ص ۳۲۹

ما اگر به تاریخ جهان بنگریم، می‌فهمیم که یک ملت در سایه‌ی وجود یک رهبر بزرگ و شایسته، در صف اول جهان قرار گرفته و به عکس، ملتی با داشتن امکانات و ارزش‌ها، به خاطر داشتن رهبری ناتوان و نالایق سقوط کرده است.

ملت عرب زمانی که رهبری لایق نداشت در جهل و بت‌پرستی زندگی می‌کرد. ولی پس از ظهور پیامبر اسلام، آن‌چنان به سرعت راه ترقی و تکامل را پیمود که جهان را به شگفتی واداشت.

درس دهم: میراث پیامبر

توضیح واحد درسی

درس، دانش آموز می آموزد که: عید غدیر یکی از اعیاد بزرگ اسلامی است که ما مسلمانان آن را جشن می گیریم و با برخی از آداب و مراسم آن آشنا می شود. آن چه در این درس از هر چیز دیگری مهم تر است، تشویق بچه ها به برگزاری هرچه باشکوه تر عید غدیر، حضور در مراسم آن و ایجاد روحیه ی شاد و پرنشاط در آن هاست.

واقعۀ غدیر، داستان متن درس را به خود اختصاص داده است اما هدف اصلی این درس، آشنایی بیش تر با مراسم عید غدیر و برخی از مراسم و آداب برگزاری جشن این روز است؛ بنابراین، این درس بیش از هر چیز به عنوان درسی در موضوع مراسم و مناسبت های اسلامی مطرح است. در این

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش آموز، با عید غدیر و مراسم این روز بیش تر آشنا شده و جهت مشارکت در برگزاری مراسم عید غدیر از خود اشتیاق نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش آموز

دانش آموز، در فرصت های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۲- با توجه به متن درس و با گفت و گوی با دوستانش بتواند به دو سؤال فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۵۳) پاسخ مشروح و مناسب بدهد.
- ۳- عید غدیر را یکی از اعیاد مهم مسلمانان بداند.
- ۴- با تکیه بر اطلاعات قبلی خود و توضیحات معلم، عبارت «عید غدیر یکی از...» در فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۵۳) را تکمیل کند.
- ۵- دلایل اهمیت عید غدیر را بیان کند.
- ۶- فعالیت شماره ۳ کتاب درسی (ص ۵۳) را تکمیل کند.
- ۷- برای مشارکت در برگزاری جشن عید غدیر با کمک

- ۱- داستان درس را بخواند و بتواند برای دیگران خلاصه ی آن را نقل کند.

هم کلاسان خود شعر کتاب کار را مطابق با فعالیت شماره ۱، به صورت یک سرود زیبا برای اجرا آماده کند.

۸- برای تهیه‌ی گزارشی از نحوه‌ی برگزاری جشن عید غدیر در شهر یا روستای خود، فعالیت شماره ۲ کتاب کار - تهیه گزارش - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

عید غدیر

جشن بزرگداشت غدیر

مراسم شادی بخش عید غدیر

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ برای تأکید بر جنبه‌های عاطفی واقعه‌ی غدیر و ایجاد علاقه نسبت به حضور در مراسم عید غدیر خم و نیز ارزیابی میزان علاقه‌ی بچه‌ها نسبت به آن.

○ چه خوب است اگر این جشن در مدرسه و کلاس شما برگزار شود و بچه‌ها در برگزاری آن مشارکت فعال داشته باشند.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ به هنگام خواندن درس و کار بر روی متن، کاری کنید که بچه‌ها از داستان درس، به عنوان یک داستان، لذت ببرند.

○ گفت‌وگو درباره‌ی غدیر و خاطرات بچه‌ها در این باره، یکی از شیوه‌های مناسب برای انتقال بهتر مفاهیم این درس است.

○ در صورتی که این امکان برای شما فراهم باشد که از قبل کلاس و مدرسه را آذین‌بندی کرده و جشنی را به مناسبت

عید غدیر برگزار کنید، بسیار مناسب است.

○ تا آن‌جا که ممکن است تدریس این درس را به ماه

ذی‌الحجه و نزدیکی عید غدیر موکول کنید^۱.

○ تمامی امکانات را به کار بگیرید تا بچه‌ها از فرا رسیدن عید غدیر احساس شادی و نشاط کنند.

○ در این درس لازم است بیش‌تر بر حس و حال بچه‌ها و ایجاد نشاط و شادی در آن‌ها تأکید نمایید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، بر روی متن درس تأکید دارد. این فعالیت می‌تواند فرصت خوبی برای گفت‌وگو و بحث کلاسی میان بچه‌ها و شما ایجاد کند. شما می‌توانید از این فرصت برای تکمیل اطلاعات بچه‌ها درباره‌ی واقعه‌ی غدیر استفاده نمایید.

○ انجام این فعالیت می‌تواند مقدمه‌ی خوبی برای ورود به بحث اهمیت عید غدیر باشد.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت در ادامه و برای تکمیل فعالیت اول صورت می‌گیرد.

○ این فعالیت بر پایه‌ی اطلاعاتی که متن در اختیار بچه‌ها قرار می‌دهد و نیز اطلاعات قبلی آنان، می‌باشد.

○ برای انجام این فعالیت توجه و ارجاع به داستان متن درس ضروری است.

فعالیت شماره ۳

○ این فعالیت بیش از هر چیز بر جنبه شادی آفرین عید غدیر و مراسم آن تأکید دارد.

○ برگزاری یک جشن در مدرسه به گونه‌ای که بچه‌ها در آن سرگرمی‌ها و فعالیت‌های مورد علاقه‌ی خود را داشته باشند می‌تواند در ایجاد علاقه و اشتیاق نسبت به این عید بزرگ اسلامی بسیار مؤثر باشد.

۱- این امکان برای تمامی درس‌های هدیه‌های آسمان وجود دارد که به واسطه‌ی ساختار پیمانه‌ای آن، هر درس در مناسبتی خاص و با به بهانه‌ی یک اتفاق یا حادثه مرتبط با اهداف یادگیری بدون در نظر گرفتن ترتیب قرار گرفتن درس در کتاب درسی ارائه شود.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ سرود خوانی فعالیتی شادی بخش و پرخاطره به شمار

می رود. از این فعالیت برای ایجاد فضایی شاد و پرنشاط استفاده کنید.

فعالیت شماره ۲

○ فعالیت کتاب کار این درس، به تهیه‌ی گزارشی در مورد برگزاری عید غدیر در شهر یا روستای محل زندگی بچه‌ها دارد. طی انجام این فعالیت، بچه‌ها با مراسم و سنت‌های این عید آشنا می‌شوند. این فعالیت، می‌تواند زمینه و انگیزه‌ای برای حضور در مراسم این عید بزرگ نیز باشد.

○ تهیه‌ی گزارش از برگزاری مراسم عید غدیر در شهر یا محله، می‌تواند بچه‌ها را برای حضور در چنین مراسمی آشنا کند.

باید «با عید غدیر و مراسم این روز بیش‌تر آشنا شده و جهت مشارکت در برگزاری مراسم عید غدیر از خود اشتیاق نشان دهد» این هدف، در واقع نقطه‌نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد- از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز

درس یازدهم: اسراف

توضیح واحد درسی

این نتیجه برسند که استفاده‌ی مناسب از امکانات و دوری از اسراف، یکی از نمونه‌های رفتار اسلامی است.

بسیار مناسب است این درس ثمره‌ای عملی به دنبال داشته باشد. مثلاً شاید بتوانید با کمک سایر همکاران و مدیریت مدرسه فعالیت‌هایی (نظیر برگزاری نمایشگاه، ساخت و توزیع بروشورهای تهیه شده توسط بچه‌ها، ساخت پوستر، تهیه‌ی روزنامه دیواری، اجرای نمایش‌های خیابانی^۱ و ...) را برای آگاه‌سازی بچه‌های دیگر کلاس‌ها، والدین و حتی مردم محله و شهر از عواقب مصرف نادرست و یا خوبی‌های پرهیز از اسراف سازمان‌دهی کنید. یا این که در گوشه‌ای از شهر یا ده این فعالیت را انجام دهید.

بچه‌ها را نسبت به بی‌توجهی خود و دیگران به آفریده‌های خدا و یا از بین بردن آن، حساس بار بیاورید.

با توجه به این که در پایه‌ی پنجم موضوع امر به معروف نیز مطرح می‌شود بسیار مناسب است ایجاد حساسیت در بچه‌ها به گونه‌ای باشد که بچه‌ها جسارت تذکر دادن به دیگران با شیوه‌ی صحیح را در این زمینه نیز پیدا کنند.

اسراف، مجموعه‌ی چهار نوشته‌ی کوتاه است که به نقل از قلم دانش‌آموزان کلاس پنجم تدوین شده است. متن اول، «برگ‌های دفتر وحید»، از دانش‌آموزان می‌خواهد تا با یک نمونه‌ی عینی، به عواقب اسراف بیندیشند. در متن دوم با نام «میوه‌های نیم خورده»، داستانی از امام رضا علیه‌السلام نقل شده و دانش‌آموزان به یکی از فواید اسراف نکردن و درست مصرف کردن فکر می‌کنند. متن سوم، نمونه‌ای از اسراف را به دانش‌آموزان یادآوری می‌کند که شاید کمتر به آن پرداخته شده است و آن، مسئله‌ی وقت است. آموزش استفاده‌ی مناسب از فرصت‌ها، در درس «صبح روز بعد...» هم با زبانی دیگر آمده و تکرار آن از زاویه‌ای جدید می‌تواند هم به تثبیت موضوع کمک کند و هم به تعمیق آن. متن چهارم نیز به دنبال آموزش همان مفهوم است. فعالیت‌های کتاب کار هم به این موضوع نظر دارد. طی یکی از این فعالیت‌ها، دانش‌آموزان، مصادیق دیگری برای این مفهوم یافته و متوجه این نکته شوند که هر چیز دورریختنی هم ممکن است به کار بیاید و دوباره به صورتی دیگر قابل استفاده گردد. در این درس، قرار است با دانش‌آموزان به

۱- نمایش‌های خیابانی ضرورتاً در خیابان برگزار نمی‌شود بلکه منظور از آن نمایش‌هایی است که می‌تواند در فضای باز و بدون اتکا به امکانات صحنه و نور مصنوعی

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با مفهوم اسراف و زشتی آن آشنا شده، اهمیت و فواید استفاده‌ی درست از امکانات و پرهیز از اسراف را بداند و به استفاده‌ی درست از امکانات و پرهیز از اسراف تمایل نشان دهد.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- قطعات پنج‌گانه‌ی متن را به صورت مجزا بخواند و مفهوم هر یک را درک کند.
- ۲- میان هر قطعه با قطعات دیگر، رابطه‌ی معنایی برقرار کند.
- ۳- آیه‌ی ۱۴۱ سوره‌ی انعام و معنای آن را بخواند و حفظ کند.
- ۴- با توجه به متن‌های درس، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۵۹) را انجام دهد.
- ۵- با استفاده از متن درس و اطلاعات قبلی خود، ضمن انجام فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۵۹) دلایلی برای قبح اسراف ذکر کند.
- ۶- فعالیت شماره ۱ کتاب کار قضاوت - را مطابق دستورالعمل - انجام دهد.
- ۷- برای اظهار نظر درباره‌ی مصرف صحیح و شیوه‌های دوری از اسراف، با استفاده از متن درس و اطلاعات قبلی خود، فعالیت شماره ۳ کتاب درسی (ص ۵۹) را انجام دهد.
- ۸- جهت جست‌وجوی راه‌های مناسب برای مصرف صحیح و شیوه‌های دوری از اسراف، با استفاده از اطلاعات قبلی خود، فعالیت شماره ۴ کتاب درسی (ص ۵۹) را انجام دهد.
- ۹- فعالیت شماره ۲ کتاب کار- ساختن کاردستی با دور ریختنی‌ها- را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

صرفه جویی، مصرف درست

پرهیز از اسراف

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ یکی از ویژگی‌های متن این درس ارتباط نزدیک مفاهیم آن با زندگی روزمره‌ی بچه‌هاست. بدین ترتیب خواندن متن درس (به‌ویژه توسط بچه‌ها و خصوصاً در قالب فعالیت زوجی یا گروهی) می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب باشد زیرا متن از زبان کودکان و با لحنی صمیمی اما تفکر برانگیز نگاشته شده است.

○ اگر بتوان از پوسترها یا عکس‌هایی که نشان دهنده‌ی عدم توجه انسان‌ها به استفاده‌ی صحیح از امکانات است، استفاده نمود، بسیار مناسب است.

○ نقل چند خبر از عواقب ناشی از بی‌توجهی انسان‌ها به عواقب اسراف و هدر دادن منابع از روزنامه‌ها یا منابع دیگر و استفاده از تصاویر مناسب از آن‌ها هم می‌تواند مقدمه‌ی خوبی برای درس باشد. برای این کار شما می‌توانید از جلسه‌ی قبل بچه‌ها را بدنبال جمع‌آوری اخبار و یا حتی ساختن داستان‌هایی در این باره بفرستید.

○ بازی‌های نمایشی شما و یا عده‌ای از بچه‌ها که نشان دهنده‌ی رفتارهای نامناسب باشند نیز برای شروع درس می‌تواند بسیار مناسب باشد.

○ می‌توانید کلاس خود را، با بیان خاطره‌های خود و بچه‌ها شروع کنید.

○ تصاویر درس نیز می‌تواند ابزار خوبی برای یک شروع مناسب و سؤال برانگیز باشند.

○ شروع درس با فعالیت کتاب کار نیز مناسب است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ ساختار داستانی درس، فرصت و امکان خوبی برای برقراری ارتباط مناسب با کودکان و شروع یک گفت‌وگوی

مؤثر میان آنان با شماسست. از آن به نحو احسن بهره بگیرید.

○ علاوه بر این ساختار چند بخشی درس، می تواند علاوه بر تنوع، مفهومی واحد (اسراف) را از چند جهت به بچه ها آموزش دهد.

○ همچنین شروع متن با یک سؤال و فعالیت، امکان فعال بودن بچه ها حتی به هنگام قرائت متن را به آن ها می دهد. ○ بیان خاطرات بچه ها درباره ی موضوع درس، یکی از شیوه های مناسب برای انتقال بهتر مفاهیم این درس است.

○ ایجاد یک مسئله در ذهن بچه ها بهترین شیوه برای آموزش مفاهیم این درس به کودکان است. به گونه ای که کودکان احساس کنند برای حل مسئله یا مشکل، باید به طور جدی اندیشیده و راه حل ارائه دهند. برای این کار می توان با استفاده از داستان ها، تصاویر و یا حتی فیلم هایی که بیان گر بی توجهی انسان ها به مسئله ی کمبود منابع و بهره گیری درست از امکانات محدود است، درباره ی خطری که زندگی آدمی را از این لحاظ تهدید می کند، آثار زیست محیطی زندگی پر اسراف و ... با آنان گفت و گو کرد. با اهمیت جلوه دادن این موضوع، مهم ترین بخش تدریس شما را تشکیل می دهد.

○ تهیه ی قصه ی دیواری در این زمینه بسیار مناسب است. این کار می تواند توسط خود بچه ها و با استفاده از کتاب های موجود صورت بگیرد.

○ بسیار مناسب است این درس ثمره ای عملی به دنبال داشته باشد. مثلاً شاید بتوانید با کمک سایر همکاران و مدیریت مدرسه فعالیت هایی (نظیر برگزاری نمایشگاه، ساخت و توزیع بروشورهای تهیه شده توسط بچه ها، ساخت پوستر، تهیه ی روزنامه دیواری، اجرای نمایش های خیابانی و ...) را برای آگاه سازی بچه های دیگر کلاس ها، والدین و حتی مردم محله و شهر از عواقب مصرف نادرست و یا خوبی های پرهیز از اسراف سازمان دهی کنید. یا این که در گوشه ای از شهر یا ده این فعالیت را انجام دهید.

○ تشویق بچه ها به تشکیل گروه یا گروه هایی برای آگاه شدن و سپس آگاه کردن دیگران درباره ی استفاده ی درست و به جا از منابع و امکانات و عدم اسراف، می تواند یکی دیگر از مهم ترین بخش های تدریس شما باشد. اگر شما بتوانید با تشویق های خودتان به تشکیل چنین گروه یا گروه هایی (با تصمیم جدی خود بچه ها) کمک کنید، بزرگ ترین وظیفه ی تربیتی را انجام داده اید.

○ برنامه ریزان تربیت دینی امیدوارند که توسط معلمان و مربیان در هر مدرسه، گروه یا گروه هایی برای این منظور تشکیل شوند. در این صورت، این بزرگ ترین کارکرد تربیتی درس دینی برای پیوند معیارهای دینی با زندگی روزمره قلمداد خواهد شد.

○ بچه ها را نسبت به بی توجهی خود و دیگران به آفریده های خدا و به طور کلی امکانات زندگی، و از بین بردن آن، حساس بار بیاورید.

○ با توجه به این که در پایه ی پنجم موضوع امر به معروف نیز مطرح می شود بسیار مناسب است ایجاد حساسیت در بچه ها به گونه ای باشد که بچه ها جسارت تذکر دادن به دیگران را در این زمینه نیز پیدا کنند. فراموش نکنید که ...

○ این درس بدون انجام این کار عملی و یا تشکیل یک

گروه کار نمی تواند کارکرد زیادی داشته باشد.

○ پیش و بیش از بچه ها، خود شما باید نسبت به مصرف درست منابع و پرهیز از اسراف علاقه مند و حساس باشید و این باید در گفتار و کردار شما به خوبی مشاهده شود.

○ آموزه های درس هایی شبیه به این درس، باید در طول زمان و به گونه ای مستمر به دانش آموزان ارائه شود و به طور جدی بر روی آن کار شود. بنابراین مفاهیم این درس می باید به مناسبت های گوناگون و به بهانه های مختلف مطرح شود تا زمینه ای برای حساسیت بچه ها نسبت به آن فراهم شود.

فعالیت شماره ۳

○ این فعالیت به عکس فعالیت اول که با تمرکز بر روی متن شروع می‌شود، با زندگی پیرامون بچه‌ها پیوند دارد و از آن‌ها می‌خواهد با توجه به پیرامون خود به حل مسئله بپردازند.

فعالیت شماره ۴

○ فعالیت شماره ۴ به بچه‌ها یک راه عملی برای مصرف درست و دوری از اسراف نشان می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد در این زمینه به کسب تجربه‌هایی جدید بپردازند.

۲- کتاب کار

○ کتاب کار در این درس فعالیت زیادی را در بردارد. این درس اساساً از آن درس‌هایی است که اگر سه جلسه نیز به تدریس آن اختصاص یابد، مناسب است و اشکالی در پرندارد زیرا می‌تواند در حل یکی از مهم‌ترین مشکلات اجتماعی مؤثر باشد.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، برای تأکید بر مصادیق اسراف در نظر گرفته شده است مواردی نظیر، مصرف بی‌رویه‌ی آب، مواد غذایی، وقت و موارد مشابه در کنار سایر کارهای نیک و بد، نظیر کمک به نیازمندان و یا آزار پرندگان - که خود می‌تواند مصداق وقت‌گذرانی نیز باشد - . ضمناً این فعالیت امکان قضاوت و بنابراین توجه به زیبایی و یا زشتی این اعمال را فراهم می‌آورد. در انتها از بچه‌ها خواسته شده نتیجه‌ی اسراف‌کاری (یعنی ثمره‌ی عملی آن در زندگی) را ذکر کنند و برای جلوگیری از آن پیشنهادهایی ارائه دهند.

○ توجه آن‌ها را به واقعیت‌های زندگی پیرامون خود جلب کنید. از آن‌ها بخواهید درباره‌ی مشکلات ناشی از اسراف (براساس مصادیق و نمونه‌های واقعی) سخن بگویند.

فعالیت‌های پایان درس

این درس از ابتدا تا انتها، سراسر فعالیت و تحرک بدنبال دارد، اما بخش فعالیت‌های انتهایی نیز به نوبه خود در تعمیق و سپس بسط و توسعه‌ی مفاهیم نقش عمده‌ای دارند. این فعالیت‌ها بر روی سه موضوع اساسی تأکید دارند :

۱- مصادیق و نمونه‌های اسراف

۲- زشتی و بدی اسراف و تأثیرات منفی آن در زندگی

۳- دوری از اسراف با مصرف درست و به‌جا

این فعالیت‌ها بچه‌ها را در موقعیت‌های واقعی قرار داده و از آن‌ها می‌خواهد مطابق با موقعیت به تفکر و حل مسئله بپردازند.

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱ از بچه‌ها می‌خواهد تا مطابق آنچه در متن ذکر شده، به بیان خاطرات خود درباره‌ی اسراف بپردازند. این خاطرات می‌تواند زمینه‌ای برای توجه بیشتر بچه‌ها به قبح اسراف - در فعالیت شماره ۲ - باشد.

فعالیت شماره ۲

○ فعالیت شماره ۲، زمینه‌ی مناسبی برای تمرکز بیشتر بر متن‌های درس، فهم بیشتر ماجراها و بهره‌گیری از این فهم برای پرورش قوه نقادی (تمیز صحیح از ناصحیح) در بچه‌هاست. می‌توانید از این سؤالات به صورت پرسش از افراد، یا به عکس پرسش‌هایی برای انجام یک فعالیت گروهی استفاده کنید.

○ این فعالیت، در واقع شکل عملی فعالیت شماره ۴ کتاب درسی است. طی این فعالیت بچه‌ها به خلق آثار هنری زیبایی با استفاده از دور ریختنی‌ها اقدام می‌کنند.

○ کتاب دور ریختنی‌ها، تهیه شده توسط آقای همتی آهویی از انتشارات کانون پرورش فکری و کتاب‌های دیگری با همین موضوع می‌تواند کمک بسیار خوبی به شما و دانش‌آموزانتان در این باره بکند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز

باید «با مفهوم اسراف و زشتی آن آشنا شده، اهمیت و فواید استفاده‌ی درست از امکانات و پرهیز از اسراف را بداند و به استفاده‌ی درست از امکانات و پرهیز از اسراف تمایل نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها- فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد- از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس دوازدهم: قایق چوبی

توضیح واحد درسی

کودکی است که قایقی را که آرزو می کرده، در ساحل دریا پیدا کرده و به خانه برده است. نوشته‌ی روی قایق ظاهراً حاکی از آن است که قایق صاحبی دارد و پسرک نمی‌تواند آن را برای خود نگه‌دارد. با تذکر مادر، پسرک تصمیم می‌گیرد قایق را به صاحب یا صاحبانش برگرداند. این داستان و فعالیت‌های مربوط به آن، زمینه‌ی مناسبی برای طرح موضوعات و مفاهیم مربوط به مال حرام و حلال و نمونه‌های آن در زندگی بچه‌ها است. در این درس لازم است قبل از هر چیز، دانش‌آموزان به توانایی تشخیص مفاهیمی مثل «مال من»، «مال دیگری»، و «مال همه‌ی مردم» و تمیز مصادیق آن برسند و سپس احکام مربوطه برای آن‌ها بیان شود. این احکام می‌باید بسیار ساده بیان شده و صرفاً بیان‌گر نتیجه‌ی ذیل باشد: هر مسلمان وظیفه دارد از مال حلال استفاده نموده و از مال حرام پرهیز کند.

یکی از مسایل مبتلا به بچه‌ها در مدرسه، بی‌توجهی برخی از آن‌ها نسبت به اموال خود و دیگران و استفاده‌ی نابجا و نامناسب از آن‌هاست؛ به گونه‌ای که این بی‌توجهی گاهی اوقات موجب دردسر، درگیری و ناراحتی می‌شود. این گونه رفتارها بعدها موجب بی‌توجهی به احکام شرعی مربوط به اموال شخصی و عمومی خواهد شد. خوب است که کودکان با موقعیت‌هایی که در آن‌ها مسئله‌ی توجه به اموال شخصی، اموال دیگران و اموال عمومی ضروری است، بیش‌تر آشنا شده و برای به‌کارگیری معیارهای اخلاقی و شرعی مربوط به آن‌ها در زندگی واقعی مهیا شوند. به همین منظور داستان درس می‌تواند ابزار مناسبی برای شرح یک موقعیت و سپس گفت‌وگو درباره‌ی آن و قضاوت درباره‌ی گفتار و رفتار شخصیت‌های اصلی داستان به شمار آید. موضوع این داستان، ماجرای

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

- ۱- متن درس را بخواند و به مضمون آن فکر کند.
- ۲- پس از توضیحات معلم، معنای مال حلال و مال حرام

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز، با مفهوم مال حلال و حرام و برخی از مصادیق آن در زندگی روزمره‌ی خود آشنا شده، برخی احکام ساده‌ی مال حلال و حرام را بداند و به استفاده از مال حلال و پرهیز از مال حرام تمایل نشان دهد.

را بیان می‌کند. ۳- با توجه به متن درس، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی استفاده نمود، بسیار مناسب است. عدم توجه انسان‌ها به استفاده‌ی صحیح از امکانات است،

۴- با استفاده از متن درس و اطلاعات قبلی خود، به سؤالات فعالیت شماره ۲ کتاب درسی (ص ۶۳) پاسخ دهد. (ص ۶۳) را انجام دهد.

۵- با استفاده از اطلاعات قبلی خود و توضیحات معلم، ضمن گفت‌وگو با دوستانش فعالیت شماره ۳ کتاب درسی (ص ۵۹) را انجام دهد.

۶- وظیفه‌ی یک مسلمان رانست به وسایل و اموال دیگران بیان می‌کند. ۷- فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۳۹، ۴۰) - پاسخ دادن به سؤال‌ها- را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۸- برای تمیز میان اموال خصوصی و عمومی فعالیت شماره ۲ کتاب کار (صفحات ۴۱ و ۴۲) - گفت‌وگو و نتیجه‌گیری- را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۹- فهرستی از وسایل شخصی و نیز اموال عمومی مدرسه تهیه کرده و درباره‌ی نحوه‌ی استفاده‌ی صحیح از آنها گزارش می‌نویسد.

۱۰- ضمن انجام فعالیت شماره ۴ کتاب درسی (ص ۶۳)، فرمایش پیامبر اکرم (ص) را بخواند و از حفظ کند. ۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

مفاهیم کلیدی و احد درسی

مال حلال و حرام

نمونه‌های مال حلال و حرام در زندگی دانش‌آموزان برخی از مصادیق اموال عمومی و خصوصی در زندگی بچه‌ها

استفاده‌ی صحیح از اموال عمومی

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

۱- کتاب درسی متن درس

۱- کتاب درسی متن درس

به گونه‌ای باشد که بچه‌ها جسارت تذکر دادن به دیگران را در این زمینه نیز پیدا کنند.

فراموش نکنید که...

این درس بدون انجام یک کار عملی و یا تشکیل یک گروه کار نمی‌تواند کارکرد زیادی داشته باشد.

این درس مربوط به موضوع احکام اسلامی است بنابراین لازم است نکاتی که به بچه‌ها تذکر می‌دهید مطابق با قوانین شرع مقدس اسلام باشد و بیان نکاتی که نسبت به آن شک و تردید دارید خودداری کنید.

مراقب باشید که مسئله‌ی مال حلال و حرام - که موضوع احکام شرعی است - به یک مسئله‌ی اخلاقی تقلیل داده نشود. این موضوع هر چند جنبه‌ی اخلاقی دارد اما از موضوعات احکام و شرع مقدس اسلام است و باید تمامی جنبه‌های شرعی آن در رفتار و اعمال ما لحاظ شود. البته آنچه در این درس و برای کودکان پایه‌ی پنجم ابتدایی مطرح است، ذکر چند نمونه و یک حکم ساده است. این حکم در حدیث شریف پیامبر اکرم (ص ۶۳) ذکر شده است.

مسئله‌ی احکام مال حلال و حرام، در این‌جا به کسب روزی حلال یا کسب حرام مربوط نمی‌شود بلکه صرفاً موضوع ملکیت است. لطفاً در مثال‌ها و توضیحات خود به این مسئله

توجه کافی داشته باشید.

به هیچ‌وجه وارد جزئیات احکام لقمه (مال مجهول المالکی که انسان پیدا می‌کند) نشوید.

فعالیت‌های پایان درس

این فعالیت‌ها بر روی محورهای اساسی زیر تأکید دارند:

۱- توجه انتقادی به ماجرای داستان و شخصیت اصلی آن (عبارت ناقص اول در فعالیت شماره ۱)

۲- قرار دادن بچه‌ها در موقعیتی شبیه به موقعیت شخصیت اصلی داستان (عبارت ناقص دوم در فعالیت شماره ۱)

۳- قرار دادن بچه‌ها در موقعیتی شبیه به موقعیت صاحبان اصلی قایق (سؤال اول در فعالیت شماره ۲)

۴- ایجاد موقعیتی برای رسیدن به معیار و قاعده‌ی اخلاقی برآمده از وجدان یا تکیه بر یک دستور دینی (سؤال دوم در فعالیت شماره ۲)

۵- ایجاد امکان برای توجه به معیار اخلاقی یا شرعی در مورد استفاده از اموال خود و دیگران (فعالیت شماره ۳)

۶- تکیه بر معیار دینی در مورد استفاده از اموال خود و دیگران (فعالیت شماره ۴)

۲- کتاب‌کار

فعالیت شماره ۱

فعالیت شماره ۱، با یک داستان آغاز می‌شود.

داستان پسری که پالتوی خود را در مدرسه جا گذاشته و حالا در جعبه‌ی مخصوص اشیای گم شده‌ی مدرسه، به دنبال آن می‌گردد. پایان داستان با ابتکار خود بچه‌ها مشخص خواهد

اساس معیارهایی که در درس آموخته‌اند، مفید است. همچنین از این فعالیت می‌توان به منظور تعیین رفتارهای ورودی در شروع درس، پیش از آن‌که هر گونه مطلبی به بچه‌ها آموزش داده شود، استفاده نمود.

شد. هدف از این فعالیت، آن است که بچه‌ها در موقعیتی فرضی اما شبیه به موقعیت‌های زندگی روزمره‌ی خود قرار گرفته و در مورد آن بیندیشند، انتخاب کنند و تصمیم بگیرند.

○ این فعالیت برای افزایش توان قضاوت بچه‌ها بر

وقت مناسبی را برای آن اختصاص داد.

فعالیت شماره ۲

○ در این فعالیت با طرح چند سؤال، درباره‌ی وظایف

افراد نسبت به اموال خود، اموال دیگران و اموال عمومی گفت‌وگو و بحث می‌شود. فراموش نکنید که قبل از هر چیز باید دانش‌آموزان به توانایی تشخیص مفاهیمی مثل «مال من»، «مال دیگری»، و «مال همه‌ی مردم» و تمیز مصادیق آن برسند و سپس احکام مربوطه برای آن‌ها بیان شود. این احکام می‌باید بسیار ساده بیان شده و صرفاً بیانگر تعمیم زیر باشد :

○ هر مسلمان وظیفه دارد از مال حلال استفاده نموده و

از مال حرام پرهیز کند.

○ این فعالیت، برای ایجاد تمایز میان اموال عمومی و

خصوصی و نحوه‌ی استفاده از هر یک مطابق دستورات دین است. این مفهوم جدید است و بنابراین فعالیت شماره ۲ کتاب کار، به عنوان مبحثی جدید و درسی مستقل تلقی می‌شود و باید

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با مفهوم مال حلال و حرام و برخی از مصادیق آن در زندگی روزمره‌ی خود آشنا شده، برخی احکام ساده‌ی مال حلال و حرام را بداند و به استفاده از مال حلال و پرهیز از مال حرام تمایل نشان دهد.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود.

در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

درس سیزدهم: نگین

توضیح واحد درسی

این درس آمده که به آشنایی بیشتر دانش‌آموزان با زندگی و شخصیت امام هادی علیه‌السلام کمک می‌کند. ضمن آن که تأکید می‌شود بازگو کردن کامل و دقیق این اطلاعات برای ارزش‌یابی اطلاعات بچه‌ها ضرورتی ندارد.

داستان درس مربوط به حضرت امام هادی علیه‌السلام و تأثیر ایشان در زندگی دوستان و پیروانشان است. این درس ابزاری است برای آشنایی بیشتر با زندگی و اخلاق و رفتار امام دهم. اطلاعات مختصری هم در بخش «برای خواندن»

درس، فعالیت شماره ۱ کتاب کار (صفحات ۴۳ و ۴۴) - کامل کردن عبارت‌ها و قضاوت - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.
۴- برای ذکر نمونه‌ای از گفتار امام هادی علیه‌السلام فعالیت شماره ۲ کتاب کار (ص ۴۵) - جست‌وجوی حدیث - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.
۵- متن برای خواندن را بخواند و به اطلاعاتش درباره‌ی امام هادی بیفزاید.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

امام هادی علیه‌السلام
تأثیر امام در زندگی مردم

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)
الف) شروع مناسب

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با زندگی و شخصیت امام هادی علیه‌السلام آشنا شده نسبت به ایشان احساس علاقه و احترام نموده و برای بهره‌گیری از رفتار امام صادق (ع) در زندگی روزمره تلاش کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

۱- داستان درس را بخواند و بتواند خلاصه‌ی آن را برای دیگران نقل کند.

۲- با توجه به متن درس و اطلاعات قبلی خود، فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۶۹) را انجام دهد.

۳- برای تسلط بیشتر بر مضمون و محتوای داستان

توضیح کلی: شروع مناسب یک درس، تأثیر بسزایی در میزان کارایی فعالیت‌های یادگیری دارد. در ایجاد انگیزه برای یادگیری مؤثر است و نیز فرصت خوبی برای شما فراهم می‌کند تا به ارزش‌یابی تشخیصی میزان دانسته‌های پیشین دانش‌آموزان در خصوص محتوای درس دست بزنید. شما می‌توانید با یک شروع مناسب، مسیر تدریس را به گونه‌ای دلخواه تعیین نموده و شکل دهید. اما فراموش نکنید که ایجاد انگیزه برای یادگیری به شروع مناسب محدود نمی‌شود بلکه شروع مناسب می‌تواند، این انگیزه را صرفاً ایجاد - و نه ضرورتاً حفظ - کند.

است. این کار می‌تواند توسط خود بچه‌ها و با استفاده از کتاب‌های موجود صورت بگیرد.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از بچه‌ها می‌خواهد بار دیگر متن درس را مورد توجه قرار دهند و بخوانند و در انتها قسمت پایانی و ناتمام درس را به دلخواه و البته متناسب با منطق داستان تکمیل کنند.

فعالیت شماره ۲

○ دانستن تمام مطالب متن برای خواندن در هدیه‌های آسمان ضرورتی ندارد و به هیچ‌وجه نباید پرسش و پاسخ و ارزش‌یابی درس را بر روی آن متمرکز نمود اما به هر حال این بخش حاوی اطلاعات خوبی درباره‌ی امام هادی (ع) است. بنابراین فعالیت شماره ۲ کتاب درسی فعالیتی دلخواه است.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱: این فعالیت ابزاری برای تمرکز بیش‌تر بر روی محتوای متن درس است. تکمیل عبارات ص ۴۳ بر اساس فهم دانش‌آموز از داستان صورت می‌گیرد. اما برای این که یک فهم مشترک ایجاد شود کارگروهی مناسبی می‌تواند بر روی فعالیت مذکور انجام شود.

○ یکی از بهترین شیوه‌ها برای شروعی مناسب، ایجاد سؤال در ذهن کودکان است. سؤال خوب، تعادل ذهن کودک را بر هم زده، در او نیاز به فعالیت برای جست‌وجو و یافتن پاسخ و برقراری تعادل تازه به وجود می‌آورد. این امر، بیش‌ترین و قوی‌ترین انگیزه‌ها را برای آموختن و مشارکت دانش‌آموز در جریان یادگیری فراهم می‌سازد. برای ایجاد سؤال، از شیوه‌ها و وسایل گوناگونی می‌توان استفاده کرد.

○ بهترین شروع برای تدریس شما انجام فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۴۷) است.

(ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس حکایتی از تاریخ زندگی حضرت امام هادی (ع) است. داستانی که تأثیر امام را در اطرافیان خود نشان می‌دهد.

○ قصه‌ی درس به خودی خود شیرینی خاصی دارد و می‌تواند برای بچه‌ها شنیدنی و دلچسب باشد. بنابراین متن درس خیلی مهم است و نقش اساسی در آموزش دارد پس فرصت مناسبی را به خواندن درس اختصاص دهید.

○ تهیه‌ی قصه‌ی دیواری از داستان درس بسیار مناسب

فعالیت شماره ۲: این فعالیت بر روی یکی از سخنان امام متمرکز است. در این فعالیت بچه‌ها با سر هم کردن کلمات در هم ریخته حدیثی از امام هادی (ع) می‌آموزند.

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با زندگی و شخصیت امام هادی علیه‌السلام آشنا شده نسبت به ایشان احساس علاقه و احترام نموده و برای بهره‌گیری از رفتار امام صادق (ع) در زندگی روزمره تلاش کند.» این هدف، در واقع نقطه‌ی نهایی آموزش، در این واحد درسی خواهد بود. در این قسمت معلم باید در پایان هر مرحله از انجام فعالیت‌ها - فعالیت‌هایی که برای تحقق انتظارات شکل می‌گیرد - از خود بپرسد که آیا دانش‌آموز من توانست آن کار را انجام دهد و حاصل آن را در جای مناسبی «ثبت» و سپس به اولیای مدرسه و دانش‌آموز خود «گزارش» کند.

دانستنی‌های معلم

درباره‌ی حضرت امام علی النقی علیه‌السلام

امام علی نقی علیه‌السلام در پانزدهم ذیحجه سال ۲۱۲ هجری در صُریا نزدیک مدینه به دنیا آمد. نام او را علی گذاشتند بعدها به جهت داشتن صفات ممتاز به او لقب‌های هادی، نقی و امین دادند.

حضرت دوران کودکیش را در کنار پدر بزرگوارش امام محمد تقی علیه‌السلام و مادرش سمانه گذراند و در اندک مدتی از کمالات پدر بهره‌مند شد.

او در نوجوانی به خلافت رسید و رهبری و راهنمایی مسلمین را به عهده گرفت.

وظیفه‌ی اصلی امام بیدار ساختن مردم نسبت به نقشه‌های ناپاک دشمن بود. مردمی که سال‌ها زیر نفوذ ظالمانه‌ی خلفای نیرنگ باز عباسی از واقعیت اسلامی دور شده بودند.

سال‌ها گذشت. امام مشغول تعلیم و تربیت مسلمین بود تا این که متوکل عباسی روی کار آمد. متوکل مردی ناپاک و متظاهر بود. او بیم آن را داشت که این بیداری به همه جا

سرایت کند و به سبب آن مردم حساب دستگاه خلافت را از حساب اسلام جدا کنند و قدرت و نیروی خلافتش را در هم شکنند. به همین خاطر امام را با یک نقشه‌ی شیطانی از مدینه به سامرا - پایتخت خود - آورد و در آن‌جا تحت نظر خود قرار داد و هر گونه تماس و ملاقات را با او ممنوع ساخت.

متوکل چند بار تصمیم کشتن امام را گرفت ولی هر بار که می‌خواست نقشه‌اش را عملی کند، شکوه و عظمت معنوی امام او را به وحشت می‌انداخت و از قتلش در می‌گذشت.

داستان یونس نقاش

در امالی ابن‌الشیخ از منصوری و کافور خادم روایت شده است که در سامرا حضرت هادی علیه‌السلام همسایه‌ای داشت که او را یونس نقاش می‌گفتند. و بیش‌تر اوقات خدمت آن حضرت می‌رسید. یک‌روز وارد شد خدمت آن جناب در حالتی که می‌لرزید و عرض کرد ای سید من وصیت می‌کنم که با اهل بیت من خوب رفتار کنی. حضرت فرمود مگر چه خبر شده است؟ و تبسم کرد. عرض کرد که موسی بن بغا یک نگینی به من داد تا که آن را نقش کنم و آن نگین بسیار قیمتی بود من چون خواستم آن نگین را نقش کنم شکست و دو قسمت شد و روز وعده فرداست و موسی بن بغا مرا هزار تازیانه می‌زند یا خواهد کشت. حضرت فرمود اینک برو منزل خود تا فردا شود همانا چیزی نخواهی دید مگر خوبی روز دیگر خدمت آن حضرت رسید عرض کرد بیک موسی به جهت نگین آمده است. فرمود برو نزد او نخواهی دید جز خیر و خوبی آن مرد دیگر باره گفت الحال من نزد او روم چه بگویم؟ حضرت فرمود تو برو نزد او و گوش کن چه با تو می‌گوید همانا جز خوبی چیز دیگر نخواهد بود. مرد نقاش رفت و بعد از زمانی خندان برگشت و عرض کرد ای سید من چون رفتم نزد موسی مرا گفت جواری من در باب آن نگین با هم مخاصمت کردند آیا ممکن می‌شود که او را دو نصف کنی تا دو نگین شود که نزاع و مخاصمه آن‌ها برطرف شود؟ حضرت چون این بشنید خدا را حمد کرد و فرمود چه در جواب او گفتی؟ گفت: گفتم مرا مهلتی بده تا فکری در امر آن کنم. حضرت فرمود خوب جواب گفتی^۱.

درس چهاردهم:^۱

توضیح واحد درسی

داستان زندان بانانی است که از طرف حاکمان بنی عباس، مأمور مراقبت از امام حسن عسکری علیه السلام و آزار و اذیت ایشان شده اند ولی تحت تأثیر رفتار ایشان قرار گرفته و به پیروی ایشان روی آورده اند.

در درس چهاردهم بچه ها برای انس با شخصیت حضرت امام حسن عسکری (ع) با داستانی از زندگی ایشان و تأثیر وجودی ایشان بر روی اطرافیان آشنا می شوند. متن درس،

یک سؤال

چرا این درس عنوانی ندارد؟

پاسخ: بسیار خوب است اگر بچه ها بتوانند با همکاری یک دیگر عنوان مورد علاقه ی خود را برای درس انتخاب کرده و بنویسند. بدین ترتیب علاوه بر پرورش خلاقیت، با موضوع و محتوای متن درسی نیز بیش از پیش مرتبط می شوند. بدین ترتیب انتخاب نام درس توسط بچه ها، وسیله ای است برای ارزشیابی فهم و ادراک بچه ها از درس و مفاهیم مطرح شده در آن.

نکته ی مهم این درس که در یک کلاس به تعداد بچه ها و یا به تعداد گروه های موجود می تواند عنوان هایی برای درس وجود داشته باشد و هیچ لزومی ندارد که آموزگار یکی را انتخاب کرده و یا یکی را بر دیگری ترجیح داده و یا دانش آموزان را به استفاده از یک عنوان مجبور نماید.

شما می توانید تا آنجا جلو روید که برای تمامی درس های کتاب با همکاری بچه ها عناوین جدیدی تعیین کنید و از این طریق به بچه ها کمک کنید تا برای خلق محتوای درسی خود، خودشان تلاش کنند.

۱- تعیین نام این درس به عهده ی دانش آموزان است. آنان می توانند به طور فردی یا گروهی هر نام دلخواهی را برای درس انتخاب کنند.

هدف اصلی واحد درسی

هدف اصلی این واحد درسی این است که دانش‌آموز با زندگی و شخصیت امام حسن عسکری علیه‌السلام آشنا شده و برای بهره‌گیری از رفتار ایشان در زندگی روزمره، نسبت به آن امام احساس علاقه و احترام کند.

انتظارات واحد درسی از دانش‌آموز

دانش‌آموز، در فرصت‌های یادگیری این درس باید بتواند:

۱- داستان درس را بخواند و بتواند خلاصه آن را برای دیگران نقل کند.

۲- با توجه به متن درس، برای پاسخ به سؤالات فعالیت شماره ۱ کتاب درسی (ص ۷۳) با دوستانش گفت‌وگو کند.

۳- با همکاری دوستانش برای درس نام مناسبی انتخاب کند. (فعالیت شماره ۲ کتاب درسی - ص ۷۳)

۴- برای تسلط بیش‌تر بر مضمون و محتوای داستان درس، فعالیت شماره ۱ کتاب کار - بازی متن - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۵- برای این که بداند نظر امام حسن عسکری علیه‌السلام درباره‌ی رفتار یک مسلمان واقعی چیست، فعالیت شماره ۲ کتاب کار جست‌وجوی اطلاعات در متن - را مطابق دستورالعمل انجام دهد.

۶- متن برای خواندن را بخواند و به اطلاعاتش درباره‌ی امام هادی بیفزاید.

مفاهیم کلیدی واحد درسی

امام حسن عسکری (ع)

تأثیر امام در زندگی اطرافیان

تدریس (ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری)

الف) شروع مناسب

○ همانند درس پیشین با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شیوه برای شروع درس، ایجاد اشتیاق برای شنیدن داستان است.

ب) توصیه‌هایی برای استفاده از بسته آموزشی در

تدریس

۱- کتاب درسی

متن درس

○ متن درس حکایتی از تاریخ زندگی حضرت امام هادی (ع) است. داستانی که تأثیر امام را در اطرافیان خود نشان می‌دهد.

○ قصه‌ی درس به خودی خود شیرینی خاصی دارد و می‌تواند برای بچه‌ها شنیدنی و دلچسب باشد. بنابراین متن درس خیلی مهم است و نقش اساسی در آموزش دارد پس فرصت مناسبی را به خواندن درس اختصاص دهید.

○ اجرای داستان درس در قالب نمایش (فعالیت کتاب کار) می‌تواند یکی از بهترین فعالیت‌ها بر اساس متن درس باشد.

○ برای بهره‌گیری بیش‌تر و مناسب‌تر از محتوای داستان بچه‌ها را به تفکر در مورد ماجرای داستان فرا بخوانید.

فعالیت‌های پایان درس

فعالیت شماره ۱

○ فعالیت شماره ۱، از بچه‌ها می‌خواهد بار دیگر متن درس را مورد توجه قرار دهند و سپس سؤالات مرتبط با متن را پاسخ دهند. پاسخ به این سؤالات به بچه‌ها کمک مؤثری برای رسیدن به اهداف یادگیری درس می‌کند.

فعالیت شماره ۲

○ انتخاب نامی مناسب برای درس می‌تواند فعالیت جالب و پرنشاطی باشد.

○ فراموش نکنید که تحمیل یک شیوه برای انتخاب نام یا یک نام - هر چند به نظر شما بسیار زیبا و مناسب باشد - می‌تواند اثر آموزشی این فعالیت را خنثی کند.

فعالیت شماره ۳

○ دانستن تمام مطالب متن برای خواندن در هدیه‌های آسمان ضرورتی ندارد و به هیچ‌وجه نباید پرسش و پاسخ و ارزش‌یابی درس را بر روی آن متمرکز نمود اما به هر حال این بخش حاوی اطلاعات خوبی درباره‌ی امام حسن عسکری (ع) است. بنابراین فعالیت شماره ۳ کتاب درسی فعالیتی دلخواه است.

۲- کتاب کار

فعالیت شماره ۱

○ این فعالیت ابزاری برای تمرکز بیش‌تر بر روی محتوای متن درس و ایجاد فضایی شاد و پرنشاط در سر کلاس است.

○ ضرورتی ندارد اجرای این نمایش به شیوه‌ای فنی و مطابق با اصول هنری و فنی اجرای نمایش باشد کافی است بچه‌ها به «بازی متن» بپردازند.

فعالیت شماره ۲

○ این فعالیت بر روی یکی از احادیث مفصل امام متمرکز است این حدیث که در قالب یک نامه ارائه شده است حاوی یکی از بهترین و کامل‌ترین مطالب و دستورات دینی برای مسلمانان است.

○ این نامه می‌تواند به نوعی جمع‌بندی مناسبی برای موضوع اعتقادات و اخلاق اسلامی در طول دوره‌ی ابتدایی به‌شمار آید بنابراین تأکید زیادی روی انجام صحیح و مناسب فعالیت شماره ۲ این درس وجود دارد.

○ می‌توانید فرصت مناسبی را به خواندن نامه‌ی امام اختصاص دهید.

○ می‌توانید از روش کار گروهی برای بررسی محتوا و دسته‌بندی آن توسط بچه‌ها استفاده نمایید.

○ می‌توانید از بچه‌ها بخواهید فرمایشات امام عسکری (ع) را با خط خوش، بر روی برگه یا مقوای بزرگ بنویسند و آن

را تزئین کنند.

○ می‌توانید بچه‌ها را به تفکر درباره‌ی نمونه‌ها و مصادیق مختلف دستورات امام در زندگی روزمره فراخوانده و از آن‌ها بخواهید در این باره بحث و گفت‌وگو کنند و بگویند چگونه می‌توان دستورات امام را در زندگی عملی کرد.

○ می‌توانید از آن‌ها بخواهید کارهای خوبی را که تا به حال انجام داده‌اند (مطابق دستورات امام رفتار کرده‌اند) را لیست کرده و به کلاس ارائه دهند.

○ می‌توانید از آن‌ها بخواهید که در این باره به جست‌وجو در محیط مدرسه و یا خانه و محله خود بپردازند و راه‌هایی را برای این‌که فرمایشات امام عملی بشود، پیشنهاد کنند.

○ کاری کنید که فرمایشات امام، مرجع بچه‌ها باشد و آن‌ها دائماً به آن مراجعه کنند و حتی برنامه‌های مناسبی را برای تحقق این دستورات در رفتار خود و دیگران ترتیب دهند.

... خلاصه این که اگر فرمایشات امام نصب‌العین بچه‌ها باشد و براساس این فرمایشات به ارزیابی عملکرد خود و اطرافیان‌شان بپردازند شما و ما بسیار موفق بوده‌ایم!

ارزش‌یابی

مطابق با اهداف اصلی این واحد درسی، دانش‌آموز باید «با زندگی و شخصیت امام حسن عسکری علیه‌السلام آشنا شده و برای بهره‌گیری از رفتار ایشان در زندگی روزمره، نسبت به